

ЗУСТРІЧ

Драстуй Леся, Шура, Олександра,
Навіть і не знаю, як іще,
пахощі гірської олеандри
перше слово розгромили вщент.

Небо нахиляється і просто
хмарка бані й вежі обмина,
а для мене загоріла постать
і очей зелена глибина,
і назад закинута волосся
і вуста, які ніде не просять.

Подивлюсь і закипить одразу
під бровами чорними воно —
сонце над проваллями Кавказу,
Грузії бурштинове вино.

І вуста, які ніщо не просять
п'ять гарячих літер принесуть,
це ж для мене приховали коси
чисту, нерозтрачену красу.

Знаю. Хвацьких джигунів навала
безсоромно в очі заглядала,
навіть до „Рів'єри“ закликала,
в'ялих рож підносячи букет,
тільки ти нікому не сказала
слова на побачення таке.

А у нас було роботи досить,
ми зеленою зробили осінь
у цеху похмурому колись, —
рожевіють радісні бутони,
вибухають зеленню газони
і дерева гордо підвелись.

Завтра ти відчуєш і побачиш
по прогонах комсомольську вдачу
Неперейдена, дівоча сила
підведе під фюз блakitну сталь,
і просторий цех розкриє крила
над тобою субтропічних пальм.

І злетить жовтнева позолота
крізь дерева на високий дах,
закипить залишена робота
у налитих певністю руках.

Ми найбільші в світі багатії...
Сходить сонце на пухнасті вії.
Зайчиком лягає на щок.
Справ багато по заводах наших,
повно хліба по коморах наших,
міць буя на стадіонах наших,
аж по вінця наливаймо чаші,
зустріч зустрічаючи таку.

Солов'ї затьохкають по краю,
місяць буде спати по гаях...
Я для тебе серце зберігаю,
я за тебе пісню підіймаю,
молода супутнице моя.

В КРИЛАТОМУ ВАГОНІ

НАРИС

Підчас зльоту промайнули будинки Тушинського аеродрома, щезали, бігли вниз обриси димних околиць Москви і, ніби салют відлітаючому аеропоїздові, виблискували на сонці вежі Кремля, палахкотіли прапори над будинком Раднаркому. Лягаючи на курс, аеропоїзд пробігав над околицями столиці, поїзд мчав високо через сплетені вузли залізниць і у вікнах причепного аеровагона, падаючи вниз під крило, знижали земні предмети; будинки і вежі, заводи, мости і сквери — все дрібнішало й меншало. Поїзд у повітрі, ніби фантастична машина часу Герберта Уельса, посувався вперед у просторі і в часі. Земля пропливала внизу неохоче і тільки бистрі тіні чотирьох повітряних птиць, що як стріли черкали по сірій поверхні, випереджаючи поїзди і пронизуючи річки, свідчили про нестримний рух уперед.

Покажчик швидкості в кабіні п'ятимісцевого планера „ГН-4“ показував 140 кілометрів на годину. Пілот Нікодим Сімонов, безперервно шуруючи рулями, через целулоїдний обікач, оглядає трос, що веде до літака. По натягненні і положенні троса орієнтується він, пілотовуючи аеровагон, який летить тепер із швидкістю літака. Два планери „Г-9“ ідуть спереду по боках вище літака. Натягнуті рівномірно, від них простяглися срібляні нитки тросів до літака „Р-5“ і там сходяться в кабіні зчепника комсомольця Ескіна. Оглядаючись на три летючі планери, зчепник привітно виблискує окулярами, і всі три планери, плавко похитуючись на легких крилах, ніби вітають його.

— Все в порядку, — мигнув на літаку сигнал командира Мінова, і тоді пілот Сімонов оглянувся на своїх пасажирів.

Міцно вчепившись за сидіння, сидів кореспондент Сорокін. З ним же в першому ряді Антон Олександрович Ковальов, майстер планерного заводу, дивився у вікно, пошипуючи борідку. Біля дверей молодий кіно-оператор Шер знімав через відкрите вікно рельєфи незнайомої місцевості в околицях міста Тули. І тільки сам конструктор — будівник крилатого

аеровагона, молодий худорлявий Грошев,—сидів стиснувши голову руками, ніби все це його не обходило. Колихання в години польоту найбільшого „рему“ дуже давалося в знаки. Вагон з польотною вагою 5 пасажирів з п'ятьма парашютами, радіопередатником і патефоном—разом вагою понад 900 кілограмів, підкидало у повітрі різкими поштовхами, часом рвучко смикало вперед. Пілоти мусіли бути уважними.

Підчас цих поштовхів важкий пасажирний планер—динамікою швидкості і своєї ваги—стягає на хвіст буксуючий літак, і тоді, щоб „вибрати слабіну“, пілот бере рулі „на себе“.

Пасажири поводитися як звичайно. Зайняті своїми спостереженнями, вони переговорювалися мало, пілот Сімонов був зайнятий виключно пілотуванням.

Струмені невидних висхідних потоків билися в 19-метрові розмашисті крила машини, підкидали її вгору, як легку трісочку. В підкосах свистів вітер, гуло полотно обшивки і тільки коли не коли чути було гудіння мотора на літаку, що працював з повним навантаженням.

Через 1 годину 15 хвилин польоту показалось місто Тула. Полетів, поломеніючи на вітрі, перший вимпел, скинутий командиром, полетіло на землю повідомлення про прекрасні властивості планера „ГН-4“.

Пасажири звиклися з поштовхами. Поїзд мчав далі, вони настроювали радіопередатник. У пілотів Шелеста і Анохіна на планерах „Г-9“, у командира Мінова і зчепника Ескіна—були прийомники.

— Алло! Говорить аеровагон „ГН-4“... Бадьоро і весело... Вас жахливо кидає...

Хтось передає своє особисте вражіння. Йому здається, що вагон іде ввесь час рівно і від цього утворюється вражіння, нібито бокові планери неймовірно кидає. Планери „Г-9“ то раптом злітають угору над ними, то провалюються, довго йдуть під низом, то знову, як ластівки, виринають на висоті.

У закритій кабіні, не відчуваючи швидкості польоту, часом забуваючи про неї, дивилися на землю пасажири аеровагона; під ними мінялися рельєфи земної поверхні, кружляли сплетення річок і залізниць. Пролітали Орел місто, що широко розгорнулося із своїми садами, а далі до самого Курська йшов рівний одноманітний степ.

На просторах цього степу зустрівся перший повітряний мандрівець. Назустріч поїздові летів корабель „АНТ-9“. Чотири його могутні гвинти різали супротивний вітер. Із швидкістю 140 кілометрів на годину летів він, з такою самою швидкістю мчали ми навпроти. І коли б пролітали так близько до нього, як експрес випереджає поїзди, то швидкість була б вчетверо більша, невловима як мить. Корабель пропливав під нами і на висоті 200 метрів, де вітер слабший, ішов на

Москву. Колосальну зустрічну швидкість машини вирахував за допомогою олівця конструктор Грошев—інакше вона залишилась би непоміченою.

Над Курськом поїзд вирівнює курс. Знову простори степів, але літак іде спокійніше—вже вечоріє. Тіні машин біжать десь далеко збоку, миготять по рівних квадратах величезних масивів, ріллі і ланів—розбитих з геометричною точністю. Вже самий вигляд цих ланів свідчить про соціалістичний метод обробки їх.

Шурхає стрічка в кіно-оператора Шера—на півці відзначаються простори ланів і білий малесенький Білгород. Через кілька хвилин польоту—у вечірній поволоці серед степів—харківський тракторний завод, а далі широко розкинулось димне індустріальне місто, зустрічаючи поїзд огнями.

Вітальний круг над аеродромом і, ніби салют прибулому поїздові, з корабля „АНТ-9“ плигає команда робітників парашютистів.

На тлі проміння златавого заходу ширі і радісні привітання в повітрі... Команда „відчеплюється“ і, зробивши розворот над стадіоном „Динамо“, над величезним парком, іде на посадку планер „ГН-4“. Стомлені виходять на землю пасажирів аеровагона.

Вранці 28 серпня, оглядаючи машину, пілот Сімонов був вражений. Кабіна пасажирів була неподобно брудна. Недокурки, шкури ки від кавунів, папірці від цукерок вкривали підлогу—ніби тут їхала команда безпритульних. Даючи розпорядження підмести кабінку, пілот зауважив конструкторові Грошеву:

— Треба проектувати так, щоб тут була штатна вбиральня...

Жарт Сімонова мав пророче значення.

— Це буде!—всміхнувся Грошев.

Поїзд знову готовий до польоту. Натяглися троси, промайнули миті швидкого зльоту, в промінні сонця, що було на своєму сході, диміло індустріальне місто. Ми мали зробити найвизначніший переліт до нової столиці УСРР—Києва. Серед різнокольорових квадратів, ріллі і ланів, вся в зелені садків, появилася Полтава. Її стародавні пам'ятники, горби й могили добре видно з вікон поїзда, і далеко пропливають поля Полтавщини.

Але пілот Шелест давно вже чекає міста, на яке хочеться подивитися з висоти. Миргород—де жили старосвітські поміщики Іван Іванович і Іван Нікіфорович. Тут же сталася їх мирна сварка—і пілотові Шелестові хотілося знайти ту злощасну калюжу на одній з вулиць, захованих у зелені, але місто швидко промайнуло під крилами. Як привіт соціалістичній здоровниці, полетів вимпел, кинутий з літака Мічовим.

Степ ставав різноманітнішим. Річки, болотяні місця різали

його рівну поверхню; срібляста рівнина озер—все свідчило про близькість води.

Поїзд наздогнала ескадрилля важких кораблів Ромбом ішли 12 машин і, зрівнявшись, зменшили швидкість, підлітаючи до столиці вкупі. Гудіння їх могутих моторів було чути в кабіні аеровагона—радісно було летіти, відчуваючи міць сталевих велетнів через тонкі стіни планера, під гудіння і завивання вітру.

Чорна шапка диму на обрії сповістила про наближення міста. На одній з околиць була пожежа.

Впоперек нашому шляхові сріблястою стрічкою розкинувся Дніпро. Ясно відчувається його глибина, темні провали і навіть видно пам'ятник Володимирові на березі.

Місто, де багато залишилось церков, подібне до реліквій божества, пасажери побачили в лісах новобудівель, в диму бетонованих шляхів, з бурхливо-киплячим життям вулиць і садів, з динамікою столичного руху автобусів, трамваїв і поїздів.

Жвава й радісна була посадка разом з ескадриллею „кораблів“. Незнайомі пілоти, стиснувши один одному руки, ділилися думками про водіння важких велетнів—кораблів і легких безмоторних машин.

З Києва опівдні, в 15 год. 30 хв. вилетіли на Запоріжжя. Маршрут лежав над Дніпром—знову відкривались степові простори—але польот у цей час дня завжди утруднюється. Знову почало дуже кидати. Літак командира, роблячи круги, набирав висоту і поїзд ішов тепер на 1500 метрів од землі. Велика річка зливалася з сріблястими припливами, в місцях порогів її розгалуження спліталися як сітка срібляних стрічок.

Пілоти Шелест, Анохін і командир Мінов почули передачу музики з планера „ГН-4“. Грав патефон і, перебиваючи звук, чийсь голос сповістив—слухайте, слухайте... На Дніпрі—буксир...

По річці маленький пароплав тяг три величезні баржі, очевидно, навантажені хлібом. Тут була аналогія з повітряним поїздом.

...Чому ж так пізно здійснена людством ця ідея, чому народилася вона тільки в нашій країні?.. Перший аеропоїзд розсікає блакить нашого неба... Так думав командир Мінов, пілотовуючи літак „Р-5“, що летів тепер у ролі повітряного паровоза... Але планери і літак різко кидало, була загроза часом, що вони перекинуться. Він дав знак відхилитися від курсу і, не залітаючи до Дніпропетровська, машини попрямували просто на Запоріжжя.

Знизилися—вже знову був вечір. На аеродромі зустріли дуже привітно. Літак закріпили, накритий стіл і вечеря чекали на мандрівників. Сьогодні пройшли два „прольоти“—старту-

вати на гору Клементьева вирішили завтра, 29-го, після півдня.

Коли на другий день злетіли в 16 год. 30 хв.—звичайні поштовхи збільшилися. Поїзд із швидкістю 140 км. на годину продовжував свою путь, пасажирів підтягали тверді парашютні ремені. Через 35 хвилин польоту трапилося те, що звичайно зветься пригодою.

По суті, все було просто. Пасажири бачили, як кидало планери, що йшли попереду, як із дзвоном натягалися сталеві троси і послаблювалися, коли стихали пориви потоку. Над рівним степом раптом літак підкинуло термічним потоком на велику висоту. Пілот встиг вибрати слабину троса, але літак уперто відносило вгору. Далі різко хитнуло із „за-смоктуванням“ планер „ГН-4“—пасажирів насторожилося. Пілот Анохін з бокового планера не бачив у вікнах зацікавлених глядачів.

Командир робить розворот—поїзд набирає висоту. І ось на другому крузі знову різко шугнув угору літак. Важкий планер „ГН-4“ опинився під хвостом і, коли його своєю чергою підкинуло струменем потоку, п'ятиміметровий буксирний трос обірвався. Командир викинув сигнал—„відчепитися боковим машинам“.

Так сталася змушена посадка між Мелітополем і Запоріжжям у районі Василівської МТС, про яку залишилися тільки найкращі спогади.

Незабаром прибула воєнізована охорона тсоавіахемівців, похідна майстерня, коні і все потрібне. Вилетіти того вечора не пощастило—майданчик був недостатній для зльоту 4 машин.

Коли командир у промінні сонця, що тоді заходило, перекидав на другий аеродром два планери „Г-9“—далеко в стороні пролітав, випереджаючи нас, другий повітряний поїзд, який вилетів учора до Коктебеля.

Шкода... Якби разом прилетіти—одна думка промайнула в Шелеста і Анохіна.

Сутінки лягали на степ, коли знову злетів у повітря планер „ГН-4“. Зліва на обрії радісно переливалося ціле море огнів і пасажири бачили далеко біле кам'яне місто—Дніпрокомбінат, білу греблю, огні і води Дніпрогеса.

Ніби кинуте тут рукою велетня, стояло це місто серед рівного неосяжного степу, а його чудові огні загорялися далеко на тисячу верстов по містах і селах.

* * *

Залишилось пройти останню ділянку—до гори Клементьева в Клондайк радянського планеризму. На старт перед вилетом привезли колгоспний обід.

— Цим обідом можна нагодувати екіпаж поїзда в 90 чоловіка—азначив командир Мінов і додав—а нас тільки десятеро.

Обід у степу свідчив не тільки про привітний прийом. Це було освідчення колгоспного заможного життя.

— Висловлюємо велику подяку!—сказав від імени екіпажа Нікодим Сімонов начальникові політвідділу і сів за штурвал.

Натяглися нитки тросів і на висоті 1400 метрів до Сиваша кидало досить сильно. Славнозвісне озеро Сиваш—з повітря—незабутньо гарна мозаїка фарб, тіней і переливів. Сині, зелені, темно-зелені, фіалкові і темно-коричневі тони, білі і ясно-рожеві смуги пробігають від набігаючої тіні хмар.

І сьогодні над Сивашем густі хмари. Планер Шелеста йде на рівні купчастих білих громадищ, ріже крилом густий крайок—часом ховається в ньому. На кіно-плівці відзначаються чудові кадри.

Видно пам'ятник загиблим героям Перекопу—і незабаром мальовничий Сиваш залишається за обрієм. Пролетіли станцію Джанкой—рівний кримський степ, барвистіший, ніж степи України, розстилається, несучи білі домики сіл, а на обрії довгим рядом видно в блакиті знайомі гори.

Ось Симферополь—третя столиця—куди командир скидає три вимпели. Поїзд вітає, кружляє і бере курс на Старий Крим.

Гірничий рельєф у мальовничому освітленні вечірнього сонця. Поїзд на висоті 700 метрів, але гірські вершини часом вищі за нього—доводиться пролітати ущелинами. Ось гірське село Карасу-Базар, замкнуте пасмом вершин. Знову ущелина, за Білою Горою видно масив гори Агар-Миш, схожий на величезний черствий корж.

Польот спокійний—планери йдуть близько один до одного. Але за Білою Горою—нараз знову раптові поштовхи і рвучкі пориви невидимих течій. Вони такі міцні, що пасажирів б'ються головою об стелю кабіни. Один з них пройнявся раптом страхом—він відстібує ремені і хоче йти до дверей—рятуватися на парашюті. В цей час оглядається пілот Нікодим Сімонов—на панікера дивляться усміхаючись веселі очі. Пілот завзято перемагає набігаючі невидимі потоки, він виразно відчуває на держакі штурвала кожне зусилля, кожний порив, коли здіймаються гребені повітряної хвилі.

— Відчуваю вас, рідні мої потоки...

Коли пілот голосно сказав ці слова, в кабіні стало мовчазно і спокійно. Він зосереджено дивився вперед—літак підкидало дедалі менше. Поїзд обходить гору Агар-миш і за її схилом, все в зелені садків, останнє місто маршрута—Старий Крим. Полетів останній вимпел—і на залишках бензину поїзд наближається до гори Узун-Сирт. Останній погляд кидають пасажирів на гірський рельєф місцевості, рідної і знайомої.

На кам'янистому плато гори Клементьева планер плавко пролітає, втрачаючи швидкість. Він приземлюється біля розстеленої літери „Т“, на дзвінкі камені гори виходять пасажери, що пролетіли 2050 кілометрів на різних в сотах. Як багато бачили на своєму шляху перші пасажери аеропоїзда...

...По аеродрому біжать назустріч механіки, пілоти, техніки й робітники—учасники Х ювілейного зльоту. Тут пілот Скородумов—він рік тому привів сюди перший повітряний поїзд з Оренбурга. Він щиро й привітно стискає руку конструктора Грошева. Тут же сповна екіпаж другого повітряного поїзда, що прилетів учора, пілоти—Гавриш, Орлов, Романов, літун Даніловцев, механік Волокітін...

У рукостисканнях почуття великої дружби—символ об'єднаних перемог планеристів усієї країни.

Пілот і командир перельоту Леонід Мінов, вітаючи всіх, хто влаштував зустріч, сказав дуже коротко—його слова підтверджували факт, що планеризм нашої країни вступив уже в нову епоху. Це епоха—водня повітряних поїздів з десятками причепних крилатих вагонів.

Гора ім. Клементьева
Вересень 1934 р.

Переклав А. Х.

АКАДЕМІК М. Я. МАРР

В ніч на 20 грудня 1934 р. в Ленінграді помер від артеріосклерозу віце-президент Академії наук СРСР, голова Державної академії історії матеріальної культури, дійсний член Все-союзної комуністичної академії, дійсний член Білоруської академії наук, член ВЦВК — Микола Яковлевич Марр.

Один з найвидатніших у світі лінгвістів, заслужений діяч науки, академік Микола Яковлевич Марр народився 1864 року в м. Кутаїсі. Закінчивши з золотою медаллю гімназію, він вступив на факультет східних мов петербурзького університету і обрав своєю спеціальністю грузинську та вірменську мови. Пізніше акад. Марр вивчав також арабську, сірійську, єврейську, старо-перську, турецьку і санскритську мову.

Після закінчення університету молодий учений Марр випускає ряд досліджень з грузинської історії і лінгвістики, вивчає найбагатіші збірки бібліотек Петербурга, Тифліса, Єчміадзіна, Ієрусалима і швидко здобуває ім'я найбільшого спеціаліста в галузі лінгвістики.

Академік Марр не раз відвідував з науковою метою західно-європейські країни. 1931 року він одержав запрошення від вищої школи східних мов у Парижі прочитати курс лекцій грузинської мови.

Прийнявши запрошення, академік Марр побував у Бретані (північна Франція), де вивчав бретонську мову. Крім того, Марр, перебуваючи у Франції, вивчав також мови стародавніх і сучасних басків. Основоположник нового вчення про мову, вчений з світовим ім'ям, академік Марр до моменту обрання його 1909 року на дійсного члена Академії наук знав 30 мов, з них грузинську і всі кавказькі — досконало.

Академік Марр був членом ВКП(б) і членом ВЦВК. Він був видатним громадським діячем, активно працював у центральній раді секції наукових працівників ВЦРПС, в ЦК спілки робітників освіти, інституті народів сходу, ленінградському університеті, східному інституті імені Єнукидзе, ленграді та інш. Постановою президії ВЦВК 1 грудня 1933 року М. Я. Марру було надано звання заслуженого діяча науки. Академік Марр був членом численних закордонних вчених товариств. Перу академіка Марра належить 500 великих наукових досліджень.

ЛІТЕРАТУРА, МИСТЕЦТВО, НАУКА

ЛІТЕРАТУРНЕ ЖИТТЯ

Зустріч правління спілки радянських письменників України з партійним активом Ленінського району столиці.

Президія правління спілки радянських письменників України з 20 листопада м. р. працює в Києві й широко розгортає свою літературно-масову роботу. Серед інших заходів до активізації літературного життя столиці намічено провести творчі зустрічі й виступи видатніших радянських письменників по більших підприємствах та вищих школах столиці.

Наприкінці м. р. в залі засідань РПК відбулася зустріч Всеукраїнського правління СРПУ з партійним активом Ленінського району столиці.

— Мета нашої зустрічі, — говорив секретар РПК Райкому тов. Красницький, відкриваючи збори, — ще більше підняти інтерес партійної організації до художньої літератури, посилити її участь і відповідальність за літературну справу, яка повинна стати невід'ємною частиною всієї партійно-масової роботи. В цьому ми багато допоможемо президії правління СРПУ, що працюватиме саме в нашому районі.

До президії зборів було обрано бюро РПК та присутніх на зборах членів президії правління СРПУ т. т. І. Кулика, І. Кириленка, С. Щупака, І. Ле, І. Фефера, П. Панча та М. Терещенка.

Слово для доповіді про чергові завдання української радянської літератури надається тов. Щупакові. Доповідач характеризував процес зростання української радянської літератури, що відбувався в умовах жорстокої класової боротьби.

— Та боротьба проти класового ворога, яку ЦК КП(б)У, за зміцненням проводом, насамперед, т. Постишев, провів на основі вказівок т. Сталіна в період 1933-34 років, — казав т. Щупак, — мала виняткове значення для цілого культурного фронту і зокрема для української радянської літератури.

Розгром контрреволюційних націоналістичних організацій і націоналістичного ухилу, очолюваного Скрипником, мобілізація всієї КП(б)У на боротьбу з українським націоналізмом, як головною небезпекою на даному етапі в УСРР, і з великодержавним шовінізмом були передумовою успішного зростання й розвитку української радянської літератури.

Тов. Щупак розповідав про шкідливу роботу на літературно-знавчому фронті контрреволюціонерів Річицького, Десняка, націоналіста й троцькіста Сухино-Хоменка, націоналіста Овчарова, про роботу націонал-опортуніста Гірчака, про маскування провокаторів-контрреволюціонерів у художній літературі — Досвітнього, Ялового, Пилипенка, Сісаренка, Козоріса й інших шпигунів, що від них звільнено літературний фронт. Остаточнорозкрито націоналістичне обличчя М. Куліша, автора цілого ряду ворожих п'єс, зі врано машкару з таких націоналістичних творів, як „Записки полоненого“ Кобиля, „Богун“ — Соколовського й інших.

— Але далеко не всі ворожі сили було викрито в літературі, — говорить т. Щупак. — Те, що відзначав на пленумі київського обкому КП(б)У тов. Постишев про тонку конспірацію ворога на даному етапі й про блокування решток контрреволюцій-

ного троцькізму з українськими націоналістами та російськими великодержавниками — є і в літературі.

Тов. Щупак навів приклади з „Літературним Донбасом“, що свого часу, очолюваний троцькістом Баглюком, вихваляв фашистський роман Кооріса „Голуба кров“, з троцькістським романом Ф. Ковалевського „Гута“, націоналістичною поемою Сосюри „Розгром“.

— Я хочу нагадати, — відзначав доповідач, — що Троцький ще до революції співпрацював з українськими елементами, яких Ленін називав „націоналістичними міщанками“. Той же Троцький 1923 року блокувався з грушинськими націоналістами. З другого боку — пригадайте, як підтримували троцькістів Хвильовий, Васильків-Туранський і інші, як пропагували одночасно націоналізм і троцькізм Сухино-Хоменко й Іван Лакиза...

— Характерно, — говорив т. Щупак, — що і в Коряка націоналістичні концепції часто густо поєднуються з троцькістськими концепціями.

Доповідач викрив шкідливі концепції Корка, що йдуть від буржуазно-націоналістичних історіографів типу Єфремова, Грушевського, Дорошкевича, які пропагували „безбуржуазність“ української нації тощо. За Коряком виходить, що буржуазія на Україні хоч і була, але „зайшла“, тобто не українська, ліберальна буржуазія. В нього так само, як і в Яворського, куркульство „єдина активна група“ дореволюційного села. Як і всі націоналісти, Коряк висуває „національну свідомість“ і теорію революційного націоналізму, ідеалізуючи центральну раду, контрреволюціонера Винниченка й боротьбістів. Разом з тим він по троцькістському відкидає трудяще селянство, вважаючи його нездібним до революційної дії і т. д. Так само по-троцькістському змальовує Коряк період після революції 1905 року, коли каже, що наче б то все селянство підпало під вплив куркульні.

— Всі ці ворожі нам теорії, — говорив доповідач, — треба до кінця розкрити й розгромити. Зокрема в галузі літературознавства перед нами стоїть невідкладне практичне завдання створити справжню марксоленіську історію української літератури.

— В боротьбі з класовим ворогом,

з ворожою ідеологією українська радянська література зростала й мужніла і до своїх письменницьких з'їздів прийшла з великими досягненнями. Ці досягнення полягають насамперед в зростанні нових молодих більшовицьких кадрів радянської літератури, в значному якісному зростанні старіших пролетарських письменників і ідейній перебудові ряду визначних безпартійних письменників.

Особливо великі успіхи ми маємо в драматургії. Цілий ряд п'єс українських драматургів вийшов на всесоюзну сцену.

Досягнення нашої літератури полягають в тім, що вона створила ряд цікавих образів, що вона чимдалі глибшає своїм ідейним змістом і художністю, опановує метод соціалістичного реалізму й збагачується жанрами.

— А є в світлі роботи письменницьких з'їздів у нас ще й великі хибі.

До них т. Щупак відносить слабу організацію роботи з молодими кадрами. В самій літературі нам ще бракує потрібної глибини в показі героїв — нових кадрів бійців соціалістичного будівництва, ще немає справжньої висоти художньої культури, зокрема культури мови тощо.

— Починаючи роботу в столиці, — казав т. Щупак, — нам треба йти шляхом ще активнішої участі в практиці соціалістичного будівництва, непримиренної боротьби з ворожими проявами в літературі, з теоріями націоналістично-троцькістського блоку. В шільному зв'язку з партійною й пролетарською громадськістю письменники Радянської України побойовому здійснюватимуть всі актуальні завдання радянської літератури.

Після доповіді т. Щупака слово мав Іван Ле. Він розповів партактиву про шлях зростання радянської літератури в Києві. Борючись з контрреволюційними націоналістами, київська група радянських письменників зроста на чималій загиб української радянської літератури. Визначилися нові кадри письменників (Смільнякський, Саєнко, Шиян, Мокреїв, Колесник, Слівінський), беруть нові творчі високості старіші радянські письменники (Терещенко, Резнік і ін.) перебудовуються такі, як М. Рильський, Д. Гофштейн.

Характеризувавши творчість ряду київських письменників, Іван Леспиняється на помилках, що їх допустилося було керівництво літературою в Києві (газета „Літературний Київ“) і закликає партивів до активнішої участі в керуванні літературним рухом.

Про хвилюючі дні першого всесоюзного з'їзду радянських письменників, про вагу і вплив радянської літератури говорив у своєму виступі І. Фефер. На конкретних творах ряду буржуазних і емігрантських постів він яскраво змалював картину занепаду і зневіри, що цілком заповнили буржуазну та емігрантську літературу.

Полярно-протилежна наша радянська література. Вона буває радістю праці й життя, пройнята соціалістичним оптимізмом. Характерно, що єврейська література, яка до революції навіть сміялася крізь сльози, тепер говорить повним голосом класового оптимізму, голосом нових співців, що славлять радість праці і життя в нашій радянській країні.

— Письменницькі з'їзди, — казав т. Фефер, — піднесли літературу на нечувану височину. Вся країна була захопленацією великою подією. Ввесь світ говорив про нашу літературу. І тим прикріше мені було чути, коли один мій друг, партактивіст, заявив, що він не читає художньої літератури, бо йому ніколи.

Тов. Фефер підкреслює, що не може бути такого активіста, який не цікавився б художньою літературою. Найбільші генії людства — Маркс, Енгельс, Ленін, Сталін пильно вивчали класичну і сучасну ім художню літературу. Це кращий зразок для кожного партактивіста.

Тов. Кириленко у своєму виступі згадав, як ще недавно, кілька років тому, невеличка група пролетарських письменників організовувалась на боротьбу за здійснення партійної лінії в літературі. Як виріс з того часу наша пролетарська і радянська література. І як виріс з того часу інтерес до неї від найширших кіл робітничого читача. Керована партією в нещадній боротьбі з контрреволюційним троцькістсько-націоналістичним блоком, наша література повинна упертіше битися за нові

творчі високості. В цій боротьбі велику роль відіграє щільний зв'язок письменницької організації з партійним активом. Цей зв'язок мусить йти не тільки лінійно таких зустрічів як зараз, а головне, лінійно глибокого вивчення партактивом окремих творів, творчості окремих письменників.

Далі Петро Панч читав свою новелу „Кому ж віддає прапора“. Тов. Терещенко прочитав поезію з циклу віршів про Київ.

Наприкінці зборів виступив голова Всеукраїнського правління СРПУ тов. Кулик.

— Ця наша зустріч, — говорив він, — має позитивне значення. Вона знайомить нас з партактивом району столиці, в якому ми починаємо працювати. Проте, треба шукати іншої форми тіснішого, органічнішого зв'язку. Потрібно, щоб на зустрічах не тільки ми виступали, а ви слухали. Є конечна потреба для нас в тому, щоб говорили ви, критикували нашу роботу, наші твори. Кожна видатніша книга радянської літератури повинна знаходити вашу оцінку. Це багато допоможе нам в боротьбі за чистоту партійної лінії в літературі, насамперед, в боротьбі з контрреволюційними націоналістами й троцькістами, що блокуються на даному етапі. Потрібна підтримка справжніх чесних безпартійних митців, які щиро йдуть на співробітництво з нами. Велику роль має відіграти партійний актив у вихованні молодих кадрів радянської літератури на підприємствах.

— Партійні організації повинні щільніше підійти до питань літератури, — говорив т. Кулик — вона є могутній засіб впливу на маси і не дарма так борються за неї наші вороги. Питання літератури повинні стояти в усій системі партійно-масової роботи.

Про це ж говорив, закриваючи збори, секретар РПК т. Красницький. Він відзначав, що партійний актив району ще мало вивчає художню літературу так само, як і не скрізь підійшов до керування літературно-масовою роботою на підприємствах. Цьому треба покласти край. Література — казав т. Красницький — це наша рідна справа і треба нею займатися так само, як ми займаємося питаннями виробництва, побуту, партосвіти.

Ближчі завдання харківської організації письменників. Донедавна центром літературно-мистецького життя Харкова було Всеукраїнське правління спілки радянських письменників, що працювало під безпосереднім керуванням ЦК КП(б)У. Віднині, в зв'язку з переїздом Правління спілки радянських письменників до нової столиці м. Києва таким центром стає Обласне правління спілки письменників, покликане під керуванням Обкому КП(б)У і Всеукраїнського правління спілки зберігати славі традиції колишньої столичної письменницької організації й вести могутній й численний загін харківських радянських письменників до дальших творчих перемог.

В грудні місяці м. р. на широкі зборах харківських письменників, присвячених обговоренню завдань української радянської літератури, були також обрані перші обласні органи управління спілки радянських письменників — правління, ревізійна комісія і літфонд.

Збори відкрив член президії правління СРПУ тов. Кириленко, вступним словом про втрату партією, трудящими СРСР і всього світу кращого більшовика, друга і соратника тов. Сталіна — тов. Кірова, якого випано з сталевих рядів комуністичної партії підлим пострілом класового ворога. Збори вшанували пам'ять незабутнього більшовика вставанням.

Червоною ниткою і в доповідях, і у виступах проходила вимога дати високоякісні, повноцінні твори, присвячені незабутньому, славному більшовикові Сергію Мироновичу Кірову.

Від імені парторгів Червонозаводського району м. Харкова, збори письменників вітав тов. Мірецький, який поставив перед письменниками України і, зокрема, перед письменниками міста велетнів індустрії — Харкова ряд проблем і конкретних вимог.

У слові — відповіді поет Іцик Фефер запевнив, що вимога робітників радянські письменники виконують: дадуть прекрасні книги про наше прекрасне життя. Запорука цьому — непомітне керування комуністичною партією; на чолі з улюбленим вождем тов. Сталіним, — радянської літератури.

Після тов. Фефера з доповідями

виступили тов. тов. Микитенко і Кириленко.

Тов. тов. Микитенко і Кириленко головну увагу в своїх доповідях звернули на висвітлення творчих шляхів дальшого зростання української радянської літератури, виходячи з тез, затверджених Всесоюзним з'їздом письменників.

Тов. Микитенко в широкій блискучій доповіді підкреслив нерозривні зв'язки українських радянських письменників з творчим піднесенням народів Радянського Союзу на всіх ділянках соціалістичного будівництва, яскраво окреслив ряд актуальніших завдань письменника, які він — письменник — мусить виконати під проводом більшовицької партії.

Це передусім створення позитивних художніх образів, — людей комунізму, нового соціалістичного суспільства.

Далі — створення образу жінки, активного будівника соціалізму, професійної революціонерки.

Нарешті, як актуальне політичне завдання, стоїть створення художньо-правдивого образу класового ворога, який розшифрував би його до пня, розшифрував особливо замасковану сьогодні його класово-ворожу суть, всю його мерзотність і підлість.

Відзначаючи значні за останній час позитивні зрушення в розвитку дитячої літератури, тов. Микитенко вказав на ще недостатню увагу з боку письменників УССР до цієї ділянки. Звернув увагу кадрів критики на відставання конкретної літературної критики.

Тов. Кириленко в своїй доповіді говорив про потребу ширшого розвитку окремих літературних жанрів, зокрема сатири, підкреслив недостатнє охоплення кваліфікованішими письменниками Утрапи сільської, колгоспної тематики, де до цього часу не рідко позиції захоплював класовий ворог, в особі таких його агентів, як наприклад Пилипенко, Панов, Гжицький і інші. Гостро стоїть і на сьогодні питання з створенням п'єс для колгоспного театру.

Тов. Кириленко вказав на konieczну потребу залучити основні кадри письменників до створення історії фабрик і заводів. Відзначив, що особливо проривною ділянкою на сьогодні є історія громадянської війни, де досі письменниками зроблено дуже мало.

Основними умовами для виконання письменниками їхніх творчих завдань тов. Кириленко вважає здорову творчу атмосферу, колективну взаємодопомогу, критику. Особливо треба оточити увагою молодняк.

Після виступів тов. тов. Микитенка і Кириленка відбулося жваве обговорення їхніх доповідей. В обговоренні взяли участь т. т. Фефер, Смолич, Галушко, Кость Гордієнко, Трублаїні, Петр Аджаров і інші.

Поет Павло Тичина при напруженій увазі залу прочитав свій новий твір „Пісня про т. Кірова“.

На пропозиції Петра Панча харківська обласна організація радянських письменників викликала на творче змагання київську столичну організацію письменників.

З надзвичайно змістовною, філософськи-заглибленою промовою на зборах виступив зав. відділом пропаганди марксизму-ленізму Харківського обкому КП(б)У тов. Ніколаєв.

Тов. Ніколаєв широко поставив питання про більшовицьку класову пильність, підкреслив, як необхідну умову для здійснення її, засвоєння науки пролетаріату—марксизму-ленізму.

Говорячи про будівництво української радянської культури національної формою і соціалістичної змістом, тов. Ніколаєв діалектично показував неминучість справжнього будівництва національної культури саме пролетаріатом і тільки ним, як єдиним класом, зацікавленим у залученні найширших мас, усіх трудящих до будівництва соціалізму, безкласового суспільства, що неможливе без будівництва національної по формі культури. Паралельно тов. Ніколаєв викрив класово-експлуататорську суть будьякого націоналізму.

Гостро поставив тов. Ніколаєв питання про якість літературної продукції, застерігаючи письменника від легкого ставлення до письменницького звання.

Визначаючи завдання в області організації молодих літературних кадрів, тов. Ніколаєв підкреслив потребу в літературі, як і на інших ділянках соціалістичного будівництва, приділити виключну увагу молоднякові, де класовий ворог зумів, в наслідок послаблення більшовицької пильності, завдати нам повних втрат, під-

бивши під свій вплив певну частину молоді.

Збори закінчилися обранням керівних органів харківської обласної організації радянських письменників.

До складу харківського обласного правління спілки радянських письменників обрані такі товариші: Кириленко (голова правління), Смолич (заст. голови правління), Юхвід (відп. секретар), Наталя Забіла, Дубинський, Хаїм Гільдін, Вол. Кузьмич. М. Хашчевський, Кость Гордієнко, Ігор Муратов, Микола Трублаїні.

До ревізійної комісії—т. т. М. Ковальчук (голова комісії), Я. Кальницький. Файвел Сіто.

До правління харківського літфонду обрані—т. т. Гавриленко, (голова правління), Крижанівський, Каган, Гонімов та Тимофіїв (директор підприємств літфонду).

Збори харківської організації письменників надіслали привітальні телеграми ЦК КП(б)У—т. т. С. В. Косіорові і П. П. Постишеву, а також харківському обкому КП(б)У, — тов. М. Н. Демченкові.

Над чим працюють письменники.—Микола Бажан—написав нову поему. Продовжує працювати над перекладом з грузинської поеми Шота Руставелі—„Левень у барсовій шкурі“.

В. Свідзінський—написав нову велику збірку поезій—„Медобір“. Переклав з грецької мови віршами, розміром оригіналу три п'єси Арістофана „Жаби“, „Хмари“ та „Оси“. Працює над перекладом комедії Арістофана „Птахи“.

Лейб Квітко закінчив віршований роман „Юйна Лейес“. Закінчує прозовий роман „Відребулт“ („Відродження“). Здав до друку Дитвидаву великий збірник нових віршів для дітей.

Над чим працюють письменники Харкова.—Іван Кириленко пише п'єсу „Бабине літо“ (назва умовна); Гордій Коцюба працює над романом „Межі і шляхи“; Володимир Кузьмич пише роман „Висоти“; Юрій Шовкопляс—другу частину роману „Інженери“; Леонід Юхвід закінчив

повість „Веселе дитинство“, працює над новою п'єсою, присвяченою проблемі кадрів; Майк Йогансен — працює над великою повістю „Харків“; Юрій Смолич — романом „Наші таємниці“ та сценарієм „Сонце“; Яків Кальницький пише роман „Міщанська хроніка“ (другий том „Попелястих песців“; рос. мовою); Мик. Шеремет працює над циклом воєнних поезій; єврейський письменник Блоштейн пише поему „Біробіджан“ і оповідання для дітей; Микола Дукін закінчує повість „Магістраль чорного Заходу“.

Кость Гордієнко в час весняної сівби, вивчаючи досвід кращих бригад, ударників колгоспів, організаційно-оперативне керування політвідділів МТС — висвітлював усе це в районних газетах.

У лохвицькій газеті видруковано нарис: „Веселі свачі“ і „Табір“. В лебединській — „Майстрі ріллі“, „Дві свалки“, „Глушківські дівчата“. Тепе на цих матеріалах пише нову книгу з колгоспного життя.

О. Корнійчук працює над кіносценарієм на тему радянський порт сьогодні на матеріалах Чорноморських портів.

Юрко Мокреєв написав комедію „Зустріч з мертвими душами“. Працює над п'єсою „Радість“ про нове соціалістичне село.

Яків Кальницький видав у видавництві „Радянська Література“ повість „Письма в Америку“ — про єврейські колгоспи. Працює над другою частиною роману „Острів голубих песцов“.

„Проти націоналізму в українській літературі“. У видавництві „Радянська Література“ вийшла збірка статтів „Проти націоналізму в українській літературі“ за редакцією С. Щупака. Збірка містить статті працівників ВУАМЛІН'у т. т. С. Щупака, Шабльовського, Б. Коваленка, Юрченка та інших.

Класики української літератури у виданні ВУАН. Протягом 1935 й 1936 років у видавництві Всеукраїнської Академії Наук вийдуть вибрані твори Івана Франка на 8 томів та Лесі Українки на 3 томи.

Кожен з цих видань міститиме вступну статтю, що висвітлюватиме життя й творчість письменників.

До найважливіших творів буде надано коментарі, примітки та їхні основні варіанти.

М. Горький і Салтиков-Шчедрін українською мовою. Видавництво „Література і Мистецтво“ підготувало до друку повну збірку творів видатного пролетарського спільника М. Горького на 26 томів у перекладі на українську мову. Найближчого часу вийдуть перші 3 томи — V, VI і VII.

Почато роботу над готуванням до видання збірки вибраних творів Салтикова-Щедрина. Збірка складатиметься з 6 томів і вийде вона цього року.

Вийдуть також окремі твори Л. Толстого („Анна Кареніна“, „Севастопольські оповідання“ тощо), Чехова, Гоголя, Лермонтова („Герої нашого часу“).

Пам'ятник Т. Г. Шевченкові закінчать до березня ц. р. Раднарком УСРР зобов'язав Народний комісаріат освіти та харківський облвиконком так розгорнути будівництво пам'ятника Т. Г. Шевченкові в Харкові, щоб цілком закінчити його до березня цього року.

Обсяг вартості будівництва пам'ятника встановлено в 1.250.000 карбованців.

Нові видання творів Тараса Григоровича Шевченка. Вийшов з друку перший том академічного видання творів Тараса Шевченка (поезії 1838 — 47 р. р.) під редакцією академіка В. П. Затонського й А. А. Хвилі. Видання прекрасно ілюстроване, з літературно-історичними та текстологічними науковими коментаріями. Вступна стаття тов. Хвилі.

Вийшов також „Кобзар“ Шевченка — масове видання, під редакцією т. т. Хвилі та Шабльовського. Текст поезій Шевченка подано з коментаріями та примітками. Видання ілюстровано художником Касієм.

Друкуються: другий том академічного видання творів Шевченка (поезії 47 — 61 років); „Гайдамаки“ Шевченка, наукові статті та коментарі т. т. Бусістого та Йосипчука; книжка Шабльовського „Чернишевський і Шевченко“.

Виготовлено до друку: третій том академічного видання творів

Шевченка (повісті) та VII-ий (малярські твори). Це буде перша повна публікація всіх малярських творів Шевченка.

Готуються також вибрані твори Шевченка польською мовою, мемуари та спогади про Шевченка за редакцією А. І. Костенка.

Науково-дослідний інститут Т. Шевченка виявив та опрацював ряд нових матеріалів про зв'язки Шевченка з російською революційною демократією, зокрема з Н. Г. Чернишевським. Опрацьовано нові матеріали про революційно-агітаційну роботу Шевченка серед солдатів під час перебування його на засланні в Ново-Петровській фортеці. Інститут придбав 4 нових оригінальних малюнки Шевченка. Нині в інституті розробляється неопубліковане дослідування Лукашевича й Срезневського, що дає нові яскраві факти про вороже ставлення Шевченка до українського панства.

Шевченко і Чернишевський. Видавництво Всеукраїнської Академії наук випускає з друку роботу члена кореспондента ВУАН Є. С. Шабльовського „Шевченко і Чернишевський“.

Робота побудована на нових матеріалах, що висвітлюють спільну боротьбу Чернишевського і Шевченка проти царату, кріпосників і лібералів. Вперше в цій роботі буде опубліковано ряд нових документів, що висвітлюють ідейну та особисту близькість Шевченка і Чернишевського, Курочкіна та інших російських революційних демократів.

Книжка буде багато ілюстрована, міститиме фота неопублікованих ще автографів Шевченка, Чернишевського, Добролюбова, Курочкіна. В книзі будуть вміщені тексти ряду документів та хронологічна канва життя діяльності Чернишевського і Шевченка.

Оформлення книги — відомого художника-графіка В. Касіяна.

Т. Шевченко єврейською мовою. У зв'язку з ювілеєм Тараса Григоровича Шевченка секція літератури та критики інституту єврейської пролетарської культури ВУАН, разом з інститутом ім. Шевченка видає одностомник лірики та прози Т. Шевченка, в перекладі Д. Гофштейна, за

ред. А. Хвилі, Є. Шабльовського, Левітана та Еріка.

В секції літератури та мови інституту єврейської пролетарської культури ВУАН. Вийшла з друку книга тов. Розенцвайга (Одеса) про творчість великого єврейського літератури Переца.

Друкуються книга тов. Померанца (аспіранта секції) „Пролетпен“ — нарис з історії боротьби за пролетарську єврейську літературу в Північній Америці.

Друкуються академічне видання творів поета-революціонера А. Шварцмана, який загинув на фронті 1919 р.

З доручення НКО УСРР, секція розробила програми з літератури для середньої школи та вищих шкіл і консультувала підручники та хрестоматії з літератури.

Твори письменників Донбаса. Після першого всесоюзного письменницького з'їзду письменники Донбаса розгорнули велику творчу роботу.

Тов. Торін працює над новим романом — „Родство“, поет Безпощадний пише поему „Шахтарі“, т. т. Черкаський, Фарбер пишуть нові цикли віршів. Молодий письменник Марко Черняков закінчує книгу — „Вулиця молодості“, що складається з десяти новел.

У видавництві „Український робітник“ вийшов новий збірник творів поетів Донбаса.

Підсумки всесоюзного з'їзду в маси. Полтавські письменники організували виступи по радіо про підсумки свесоюзного з'їзду письменників. На заводах відбулися літературні вечори, а також спеціальні виставки, що відбивають роботу з'їзду.

Література світової революції. У в-ві „Український робітник“ виходить серія книжок „Література світової революції“. Книжки видаються масовим тиражем українською мовою з ілюстраціями й розраховані на читача-початківця, на червоні кутки заводів та колгоспів. Вийшли: „Крабо-кнсервна факторія“ — Такідзі Кобаясі (Японія), „Китайські оповідання“ — Агнеси Смедлі та Емі Сяо, „Еспанія в огні“ — Сесара, „У фашистській Німеччині“ — оповідання німецьких письменників.

У кожній книзі, крім оповідань, подано коротку передмову, що ха-

рактизує політико-економічний стан країни і подає відомості про авторів збірки.

Збірка дитячої творчості про товариша Кірова. Яскраве життя проводиря ленінградських біль-

шовиків тов. Кірова і його смерть на посту стала героїчною темою, над якою працюють кращі літгу тівці Запоріжжя. Виготовлено до друку літерату ний збірник дитячої творчості, присвяченої С. М. Кірову.

МУЗИКА

Конкурс на кращу пісню про товариша Кірова. Оргбюр композиторів України оголосило всеукраїнське змагання на кращу пісню та музичний твір про Сергія Ми ро нов ич Кі ро ва. В змагання ввімкнулись композитори Киє а, Харкова, Одеси та інших міст.

До Оргкомітету надійшов уже ряд пісень і музичних творів. Композитор П. Козицький поклав на музику „Пісню про Кірова“ поета Павла Тичини. Композитор Фоменко написав жалібний марш. Надіслали також пісні про Кірова композитора Бернд Борисов, Баяук і інші.

Радіофільм „Похорони товариша Кірова“. Фабрика звукозапису всесоюзного радіокомітету закінчила хронікальний радіофільм „Похорони товариша Кірова“.

У фільмі звукозаписи останніх хвилин у колонному залі. „Реквієм“ у виконанні оркестра і хору Великого театру, винесення урни з колонного залу на Червоний майдан і промови т. т. Молотова, Кагановича, Єнуkidзе, Мануйльського і Чудова на жалібному мітингові. Записано також момент заму рвання урни до кремлівського муру, салют і похід демонстрації.

Фільм пересилається по радіо.

„Поєма ентузіазму“. Композитор М. Скорульський закінчив великий симфонічний твір — „Поєма ентузіазму“. В цій поємі композитор змальовує зародження та розвиток колективної волі до творчості та боротьби, що змітає геть усі перешкоди та труднощі на шляху до соціалістичного суспільства. Це поєма про ентузіазм нашої доби, який просякає усі галузі нашого життя та будівництва.

Поєма написана для великого складу симфонічного оркестру. У фіналі су фонії широка картина колективного свята трудящих мас.

Пісні про героїчний похід челюскінців. Оргкомітет спілки радянських письменників України готує збірник пісень присвячених героїчному походові челюскінців.

У збірнику буде вміщено 20 пісень, що їх опрацьовують десять композиторів на чолі з т. т. Козицьким, Клебановим і Шутенковою.

Закордонні солісти на Україні. Гастрольне бюро московської філармонії уклало договори з київською, харківською й одеською філармоніє ми про гастролі на Україні всіх закордонних солістів, що виступатимуть у Москві.

Сезон закордонних гастролерів, як у Москві, так і на Україні відкрила видатна мол да віолончелістка Рая Гарбузова (Америка), що раніше жила в СРСР. Після своїх концертів у Москві і Ленінграді вона концертувала в Києві, Харкові і Одесі.

На черзі на Україні гастролі німецьких піаністів Ігнаца Фрідмана і Моріца Розінтала та австрійської гітаристки Луїзи Валькер.

Крім того, на Україну гастрольоватимуть американські артисти — диригент Артур Родзінський, піаністка Бевериг Вебстер, скрипалі Рут Посельт, Златко Балахович (Юго-Славія), диригент Альфредо Казелла (Італія). Миша Ельман.

Концертний сезон кuartету ім. Леонтовича. Всеукраїнський радіокомітет у поточному концертному сезоні дасть цикл з шости відкритих концертів українського державного кuartеру ім. Леонтовича, які відбудуться в приміщенні київського столичного радіотеатру.

Державний кuartер ім. Леонтовича (В. Лазарев — перша скрипка, І. Гохфельд — друга скрипка Є. Шор — альт та Й. Гельфандбейн — віолончель) присвячує свій цикл концертів демонструванню творчості українських радянських композиторів, ра-

дянських композиторів братерських республік, видатних представників сучасної західно-єв. оперної музики і класичний художній спадщині.

Перший цикловий концерт, що відбувся м. р., складався з творів композиторів Баха, Гайдна та Шуберта.

У другому концерті виконувалися твори Чаковського.

Програма третього концерту, присвячена українській радянській камерній музиці (Козицький, Косенко, Костенко, Лятошинський, Данкевич, Фоменко Ю., Богуславський, Борисов та Шуть).

В четвертому концерті кuartет ім. Леонтовича демонструватиме твори російських радянських композиторів Глієра, Кабалевського та Шостаковича.

П'ятий концерт кuartету — західно-європейські композитори Фрід, Крейслер та Дебюсі.

В програмі шостого, останнього, циклового концерту — Моцарт, Гендель і Бетховен. В циклі згаданих коцертів державного кuartету ім. Леонтовича беруть також участь видатні радянські солісти вокалісти і піаністи.

Капела „Думка“ поповнила свій склад висококваліфікованими співаками і 13 бандуристами, що дало змогу значно підняти якість виконання і поширити репертуар капели. На допомогу капелі міська рада асигнувала додатково до раніше наданих сум ще 5 тис. крб.

ТЕАТР

У столичному ТЮЗі. Минулий рік для київського державного театру юного глядача був роком ліквідації проривів, залишених старим керуванням, був періодом створення міцного колективу, залучення тютівських кадрів і ознайомлення нових акторів з специфікою тютівської роботи.

Була проведена велика виховна робота на полі підвищення культурного рівня акторського колективу, на полі підвищення його кваліфікації.

На цьому шляху як важливі досягнення треба відмітити глибоку роботу над класикою. („Недоросток“ — Фонвізіна, „Мішанин у дворянстві“ — Мольєра) та допомогу драмроботі шкіл, шостиденник огляду роботи драмгуртків, методказівки керівника.

Завершення річної роботи театру була п'ятиденна нарада з питань творчого методу театру і роботи кожного актора над своїм образом.

В цьому сезоні театр покаже своєму глядачеві п'єсу Бруштейн — „Продовження буде“ (прихід фашизму в Німеччині), Макар'єра — „Бунтарі“ (життя радянської школи), Серпинського — „Матрос та школяр“ (на мотиви казок Андерсена). Крім цього в репертуарі запланована українська і західно-європейська класика і поновлюється класичний репертуар минулого року.

Знайдена нова форма співробітництва художкерування і педчастини

(участь педагога в усьому творчому процесі готування вистави).

Вся робота ТЮГу проходить під знаком розгорненої критики і самокритики, творчих обговорень під час готування вистав, притягнення педагогічної громадськості Києва до попереднього опрацювання п'єси.

У своїй роботі над забезпеченням вірного сприймання вистав дитячою аудиторією, над донесенням проблем у зрозумілій і присутній для дітей формі театр міцно зв'язаний з своїм глядачем, з школою. Тютівські вистави пов'язані з навчальною програмою школи — з її культмасовою роботою. Так, ТЮГ навколо вистави „Продовження буде“ проводить в школах МОДРівську кампанію.

Попереднє читання й обговорення п'єс дітьми, опрацювання в школах методматеріалів до вистав, збирання реакцій глядачів у залі, розмови під час антрактів, обговорення в школах після вистав, збирання анкет, рецензій, малюнків, дитячих альбомів — це форми роботи з дітьми по кожній виставі.

Тепер з приходом у театр педологічних сил, вивчення сприймання дітьми вистави, і після дії буде поставлено на науковий ґрунт.

Для масового охоплення шкіл театраліною роботою в театрі працюють методисти-інструктори, які проводять всю роботу по виставам у школі.

Крім цього театр шефує над 5-ма

школами робітничих районів м. Києва, Тютівські бригади допомагають цим школам в усій їх художній роботі, обслуговують їх дитячою естрадою, допомагають у підготовці до свят та кампаній.

Увага партії та уряду до роботи Київського ТЮГ'у, піклування товариша Постишева, його вказівки про поліпшення роботи театру, великі можливості, які ТЮГ одержав для розгортання своєї творчої роботи, ще збільшили відданість і ентузіазм колективу.

„Березіль“ цього сезону. Сезон 1934-35 року в театрі „Березіль“ проходить під гаслом остаточного викоринення курбасівщини, максимального піднесення якості роботи, встановлення найшлішнього зв'язку з робітничим і колгоспним глядачем.

При укладанні репертуарного плану керування театру виходило з двох основних принципальних настанов: 1) остаточно зліквідувати відрив театру від російської драматургії; 2) завести до репертуару п'єси, що відбивали б героїчні будні соціалістичного будівництва, епізоди революційної боротьби в капіталістичних країнах, а також п'єси світової і української класики. Театр покаже дві п'єси на тему громадянської війни і боротьби трудящих України з контрреволюцією, зокрема з петлюрівщиною, чотири п'єси на тему соціалістичного будівництва, дві—на тему світового революційного руху, три п'єси українських класиків. Світова класика буде представлена одною з п'єс Бен-Джонсона.

До репертуару театру заведено також „Портрет“ А. Афіногенова (тема—соціалістичне перевиховання людини); „Східний батальйон“ п'єса братів Тур, що викриває грабіжницьку політику імпералізму. „Москва друга“—Н. Зархі про героїв соціалістичного будівництва.

На одну з постанов запрошено художнього керівника театру ВЦСПС, заслуженого артиста республіки А. Д. Дикого.

З творів українських драматургів в репертуарі „Платон Кречет“—нова п'єса Ол. Корнійчука, що змальовує життя й побут нової людини—будівника соціалізму, „Смерть Леді Грей“—Сави Голованівського (тема

п'єси—революція в Китаю), великий спектакль з творів Т. Шевченка на зміну знятих з репертуару „Гайдамаків“, що йшли в націоналістичній композиції, Курбаса.

З п'єси, що йшли минулого сезону, ідуть в новому оформленні: „Бастилія божої матері“ Івана Микитенка і „Загибель ескадри“ Ол. Корнійчука.

Харківський Державний Театр Революції відкрив четвертий сезон сто вісімдесятою виставою п'єси І. Микитенка—„Дівчата нашої країни“, що як і попередня п'єса того ж автора („Справа честі“) стала виразним етапом в ідейно-творчому розвитку театру.

В жовтні м. р. показано прем'єрою премійовану на всесоюзному конкурсі п'єсу українського радянського драматурга І. Кочерги „Майстрі часу“, постава режисера І. Земгано, оформлення худ. Рифтіна, музика композитора Д. Клебанова.

З української сучасної драматургії театр поставить нову п'єсу Ю. Мокрієва „Зустріч з мертвими“, в якій автор показує інтелектуальне зубожіння, моральний занепад і мерзотність української націоналістичної еміграції за кордоном.

Велику увагу Театр Революції приділяє також українській та світовій класичній спадщині. Театр має виготовити постанову трагедії „Катерина“ за Т. Г. Шевченком та одну з п'єс старого народного репертуару, в якій зібрано скарби українського фольклору, народної пісні і танку. За таку п'єсу став широко відомий драматичний твір Мих. Старицького „Ой не ходи Грицю“ в переробці радянського драматурга Ів. Микитенка. П'єсу показано прем'єрою в грудні м. р. Спектакль користується великим успіхом.

З братньої російської радянської драматургії театр ставить дві п'єси „Хороше життя“ С. Амаглобелі та „Після балу“ Н. Погодіна, П'єсу Амаглобелі ставить засл. арт. респ. М. Терещенко, оформлює художник Е. Мендельберг, що з цього сезону бере участь у роботі театру. П'єсу Н. Погодіна ставлять режисери Б. Борін та П. Хижняченко.

Увесь колектив театру з великим творчим запалом і з повною свідомістю своїх завдань завзято й напо-

легливо працює над кожним спектаклем, над кожною виставою.

Другий сезон Сталінського драматичного театру. В Сталіно працює вже другий з ряду сезон український драматичний театр (колишній харківський Червонозаводський).

Роботою театру керує заслужений артист республіки тов. Василько.

Миуялого сезону театр поставив 9 п'єс., дав 143 вистави і обслужив 58 тис глядачів. Цього сезону в репертуарі театру ряд нових постанов: „Інтервенція“—Славина, „Годинникар і курка“—Кочерги, „Машиналь“—Тредвелла, „Сорочинський ярмарок“—за Гоголем, „Вишневий сад“—Чехова.

Донецький театр опери та балету. Державний театр опери та балету, відкривши свій зимовий сезон оперою „Пікова дама“ у постанові головного режисера—заслуженого артиста республіки М. М. Боголюбова, вступив у шостий рік своєї роботи.

При театрі відкрито балетну студію, в якій навчається молодь Луганська.

Університет мистецтва. У Полтаві при міському театрі ім. М. В. Гоголя відкрито університет мистецтва, що працює вихідними днями. Слухачі університету—театральний актив підприємств, вищих шкіл, працівники театрів.

КІНО

Кіножурнал, присвячений С. М. Кірову. Ленінградська фабрика Союзкінохроніка випустила номер кіножурнала, присвячений Сергію Мироновичу Кірову.

В журналі—фото виступів Сергія Мироновича Кірова на партійній конференції, на Свірбуди, в парку культури і відпочинку, під час зустрічі з челюскінцями.

На київській кіно-фабриці. Режисер Шмаїн закінчив знімати комедійний фільм „Якось у літку“, за сценарієм Ільфа й Петрова. У фільмі взяли участь кращі актори—Ігор Іллїнський, Надемський, Лесовська та інші. Фільм готують у двох варіантах: звуковому і німому.

Музику до фільма пише заслужений діяч мистецтва—композитор Пульвер.

Режисер Штрижак закінчив натурні і павільонні зйомки звукового фільму „Мое“—за сценарієм Юдіна. Натурні зйомки колгоспу зроблено в с. Хотівці на Київщині. Фільм буде випущений для висвітлювання на екранах цього року.

На укінченні натурні й павільонні зйомки фільму „Прометей“ режисера Кавалерідзе.

У головних ролях—Штраух, Твердохліб, Сердюк, Яковлев, народний артист Гнат Юра, заслужені артисти Єршов та Мар'яненко.

Оператор—Топчій; музика—композитора Толстякова.

Наталка-Полтавка на екрані. Київська кінофабрика цього року має поставити звуковий фільм—музкомедію „Наталка Полтавка“ за сценарієм Костя Полонника і Шаміля Ахушкова; музика—композитора Д. Ревуцького.

У фільмі буде використаний фольклорний матеріал, пісні і танки українського села першої половини XIX сторіччя.

Фільм „Суворий Юнак“ французькою мовою. Київська кінофабрика склала угоду з „Союзкіноекспортом“ на виготовлення окремого примірника французькою мовою повнометражного звукового фільму „Суворий юнак“, що його ставить режисер Роом, за сценарієм Юрія Олеші.

У головних ролях знімають с актори Жизнева, Фердинандов та Масоха.

Музику до фільму пише композитор Г. Попов.

Короткометражки Харківська фабрика кіно-хроніка щомісяця випускає близько 1000 метрів короткометражних фільмів у формі кінонарисів та журналів. Останні кіножурнали—„На варті“ та „Радянська

Україна" в основному присвячені тактичному навчанню Червоної армії в участю тов. Ворошилова, перебування турецьких гостей, десятиріччю Молдавської АСРР, Жовтневим святкам в новій столиці радянської України тощо.

Крім журналів, випущено окремий кіно-нарис про тваринництво.

Передбачено дати кіно-фейлетони

про одяг та взуття, а також про постачання місту овочів. Буде показано роботу державного заповідника Асканія Нова та окремі малюнки, що характеризують природні багатства радянської України.

До Жовтневих роковин закінчено новий тональний цех фабрики, що дасть змогу більшу частину хроніки давати у звуковому оформленні.

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

VI Всеукраїнська виставка. Під час XIII-го Всеукраїнського з'їзду рад в новій столиці України Києві відкрито чергову VI Всеукраїнську художню виставку. Вчій виставці взяло участь близько 250 художників та скульпторів України. На виставці представлені кращі зразки малярства й скульптури старих майстрів і зростаючого молодіжника.

Заслужений художник Петрицький дав на виставку кілька полотен в тім числі велике полотно „ХТЗ“. Художник Самокиш картину „Бій Кривоноса з Вишневецьким“ та олійний ескіз „Перехід Червоної армії через Сиваш“. Художник Дереза зобразив тему з нового колгоспного ладу („Колгоспне весілля“ та інші). Художник Толкачов на виставі велику картину „Перший з'їзд комсомолу на Україні“, а також картину „Карл Маркс“. Художник Шульга картини „Повстання французької ескадри в Осесі 1919 року“ та „Постишев серед народу“. Художник А. Таран дав картину „Винахідники“, І. Штільман портрети героїв праці. Світличний після подорожі по колгоспах написав і виставив картини „Збирання сіна“ і „Відпочинок на полі“.

Скульптор М. Гельман виготовив до виставки чотири ескізи круглих скульптур на фізкультурні теми: „Кидання ядра“, „Ковзун-швилюк“, „Бій на середній дистанції“ і „Хоккей“ та два барельєфи: „Кріпосництво“ і „Селянське повстання“.

Одеські художники дали на виставку понад 30 великих картин. Художник Пархет—дав картину „Розстріл комуністів“. Павлюк—„Бунт на фронті“. Соколовський—„Арешт робітника“. Пресфевор Шовкуненко картину „Дніпробуд“, Володін—„Вступ партизанів до Омська“, художник Мучник—„Під-

віз провіанту панцернику Потьомкіну“. Виставка користується величезним успіхом.

30 портретів проводирів, письменників, художників, композиторів випускає Державне Видавництво України „Мистецтво“. Випущено вже масовим тиражем портрет товариша С. М. Кірова.

Ювілейна виставка картин І. І. Бродського. У грудні м. р. в Києві відкрилась виставка картин заслуженого діяча мистецтва І. І. Бродського за 30 років художньої творчості.

І. І. Бродський—художник, що з перших днів Жовтневої революції стає у шергу активних учасників будівників соціалізму. Його захоплює героїка боротьби пролетаріату і він створює ряд монументальних картин, в яких відбиває події наших днів.

Перша картина з цього циклу, що стала всесвітньо відомою, це—„Урочисте засідання II конгресу Комінтерну в палаці ім. Урицького в Петербурзі“.

Далі йдуть такі відомі всій пролетарській людності нашого Союзу художні твори, як „Розстріл 6 бакінських комісарів“—річ виключна по драматизму. „Засідання Реввійськради СРСР“, де голосує тов. Ворошилов, „Ленін на Путиловському заводі 1917 року“, „Ленін в Смольному“, „З'їзд українських незаможників“ та нарешті, остання робота виконана 1933 р. „Ленін на проходах частин Червоної армії на польський фронт 1920 року“.

Не менш відомі пролетарській громадськості створені І. І. Бродським портрети т. т. Леніна, Сталіна, Кірова, Кігановича, Орджонікідзе, Ворошилова, Постишева.

Всі твори художника мають важливе значення, як історичні документи, що правдиво відбивають важливі події нашої епохи.

Майстерні для художників. У Харкові закінчили будівництво восьми індивідуальних майстерень для художників і скульпторів. Кожна майстерня складається з великої робітної кімнати заввишки 6 метрів, устаткованої за останнім словом техніки, кімнати для відпочинку і ванної.

У видавництві „Мистецтво“. Вийшла з друку брошура В. П. Затонського „Наші завдання в образотворчому мистецтві“ (промова на пленумі Оргкомітету Спілки радянських художників України).

Вийшов з друку за редакцією Є. Холостенка й М. Шапошнікова збірник „До перебудови образотворчого фронту“ (розмір 11 аркушів, стенограми доповідей і виступів на пленумі орг. комітету Спілки радянських художників України).

НАУКОВА ХРОНІКА

Вистава в бібліотеці ВУАН, присвячена пам'яті товариша Кірова. Державна бібліотека всеукраїнської академії наук організувала виставку літератури, присвяченої пам'яті С. М. Кірова.

Шість відділів цієї виставки відбивають всі етапи життя і діяльності Сергія Мироновича. На виставці зібрано багато портретів, фот., біографічного матеріалу і спогадів про тов. Кірова. Особливо багато представлений відділ „Кіров під час громадянської війни“.

Розробка революційної літератури, забороненої царською цензурою. Харківська державна бібліотека ім. Короленка розробляв книжковий фонд, що складається більш як з 500.000 книжок, зібраних у різних бібліотеках дореволюційних установ.

Спеціальну увагу приділяють літературі, забороненій царською цензурою, зокрема більшовицьким виданням. Зібрано дореволюційні видання В. І. Леніна, агітаційну більшовицьку

Зміст: передмова, виступ Наркома Освіти УСРР т. Затонського В. П., доповідь т. Хвилі А. А., виступ т. Ганса Й., а також виступи Є. Холостенка, А. Петрицького, В. Седляра, Л. Каплана, А. Страхова, Ф. Кричевського, М. Бойчука, В. Овчинникова, О. Хвостова, В. Меллера, З. Толкачова, В. Касіяна, К. Бульдіна, І. Падалки, Г. Берковича і інших.

Вийшла з друку брошура Є. Холостенка „Етапи зростання“ (основні моменти розвитку мистецтва Радянської України за 16 років).

Це перші книжки з серії книжок бібліотеки альманаху.

Всесоюзний з'їзд художників. На останній нараді президія Спілки радянських художників (Москва) голова МОССХ т. Вольтер поінформував, що перший всесоюзний з'їзд радянських художників відбувся в Москві 1935 року. Для організації з'їзду намічено в Москві скликати Оргкомітет з участю представників національних республік, країв та областей.

літературу, приміром: „Лекції і реферати з питань програми та тактики соціал-демократії“ — випуск I—XII книги видання „Вперед“; збірники та журнали, як ось: „Питання тактики“, „Невський збірник“, „Вісник життя“, „Просвещение“.

Серед книжкових фондів знайдено книги, які знищував царський уряд, наприклад, кишеньковий словник чужоземних слів, складений Кириловим (Петрашевським), твори Бакуніна, Герцена та інш.

Виставка продукції колишньої лаврської друкарні. Цього року при Всеукраїнському музейному містечку (Київ) відкриють велику виставку друкованої продукції колишньої лаврської друкарні, починаючи з 1606 року.

„Київські глаголичні листки“. У відділі рукописів бібліотеки Всеукраїнської Академії наук зберігається сім невеличких аркушів поховального пергаменту густо вкриті покрученими значками ніби східних

письмен. Це так звані „київські глаголичні листки“ — найдавніша в світі пам'ятка слов'янського письма.

Придбаний в Ієрусалімі в 70 роках минулого століття, до революції цей рукопис перешовувався в київській духовній академії. Вже тоді ця пам'ятка привертає до себе виняткову увагу дослідників не тільки як перший зразок перекладу з латинської та цінне джерело до історії слов'янської мови, а як основний аргумент на користь більшої давності глаголичної абетки, проти так званої кирилицької.

Проте, не зважаючи на величезну літературу (більше сотні назов) ряд кардинальних питань, зокрема, про дату і місце написання „листків“ досі не розв'язано. Далеко не задоволено стоїть справа з виданням пам'ятки. Ось чому бібліотека ВУАН готує ґрунтовне видання „листків“, яке дозволило б ширшим колам науковців працювати над рукописом.

Це видання матиме нарис з історії пам'ятки та дослідження її на тлі вивчення пам'яток глаголичної писемності, альбом репродукцій рукопису, транскрипцію його звичайним друком з потрібними філологічними коментарями, словник до тексту, текст латинського та грецького оригіналів і бібліографічний покажчик літератури про „київські глаголичні листки“.

Економічний атлас УСРР. Укрдержплан, разом з усіма центральними установами УСРР, починає велику і надзвичайно важливу роботу — видання економічного атласу УСРР. Раднаркомо утворив для керування цією роботою спеціальну редакційну раду. Атлас має вийти цього року. На його видання асигновано 696 тис. крб.

Крім того, Укрдержплан приступив до складання матеріалів до економічної характеристики УСРР та її областей.

ПО РЕСПУБЛІКАХ СРСР

ВІРМЕНІЯ

Сучасна вірменська радянська література є дитина літературних кадрів, що виросли в радянській Вірменії.

За найвизначнішого представника післяжовтнєвої вірменської літератури вважають Єгіше Чаренца. 1919 року вийшла його велика поема „Божевільні юрби“. В цій поемі Чаренц у блискучій формі відобразив громадянську війну російського пролетаріату. В наступній поемі під заголовком „Галагна поема“ Чаренц оспівує збройне повстання пролетаріату і перемогу революції.

Особливу художню цінність становить його роман „Країна Наїрі“. У цьому творі автор викриває соціально-політичну сутність вірменської буржуазно-націоналістичної партії „Дашнакцутюн“ і їдко висміює національний романтизм вірменської дрібнобуржуазії.

Поет Азат Вштуні посідає особливе місце в радянській літературі Вірменії. Він єдиний у вірменській поезії, що в формі східних ашугів і класичної східної поезії оспівує революційно-визвольну боротьбу пригніче-

них народів Сходу. Його поеми, присвячені революційному рухові Індії („Рам Рой“), Китаю („Китайська дівчина“), Турції, Персії, — є кращі зразки революційної поезії.

Алазан, колишній наборщик, тепер відповідальний секретар Спілки письменників і редактор „Літературної газети“ Вірменії. Писати почав 1922 р. 1933 року вийшов збірник його віршів і поем під назвою „Боренія“. Алазан недавно випустив великий індустріальний роман „На 60-му горизонті“. Тема роману — життя і боротьба робітників мідних копалень Вірменії.

До ще молодшого покоління поетів належать Вагашак Норенц, Кеґам Сарян, Согомон Таронці. 1933 року і на початку 1934 року видано збірники творів цих трьох поетів. Лірична поезія є характерним жанром їх творчості.

Поезія радянської Вірменії дотепер залишається провідною ділянкою літератури. Не зважаючи на те, що реконструктивний період не знайшов такого повнокровного відображення в поезії Вірменії, як

перші роки революції і громадянська війна, все ж поезія радянської Вірменії в особі поетів Єліше Чаренца, Азата Вштуні, Алазана, Наірі Заряна, Гургена Маррі й інших накреслила правильні шляхи розвитку молодих поетичних сил Вірменії.

Радянська проза Вірменії, на відзнаку від поезії, має ряд предствників, відомих в передреволюційній вірменській літературі. Серед цих представників найвизначнішу постать становить народний письменник Александр Шірманзаде. Шірманзаде — основоположник реалістичної школи. Не зважаючи на літній вік і на піввікову роботу в дільниці літератури, драматург Шірманзаде продовжує працювати над новими творами.

До групи прозаїків, які приують ще з передреволюційних часів, належить також Даренік Демірчан. До цієї ж групи належать крім Демірчана, — Степан Зорян, Ваган Тотовенц, заслужений артист Мікаель Манвелян.

Степан Зорян — один з визначніших прозаїків Вірменії. Він виступив на літературному полі в роки імпералістичної війни. Але Степан Зорян одержує повну змогу розвитку свого хисту тільки в радянських умовах. В оповіданнях „Голова революкому“, „Дівчина з бібліотеки“ і в романі „Білий город“ помітно значний поворот до тематики нашої дійсності.

Найстаріший революційний прозаїк Аразі почав писати 1905 року. Прилучаючись до революційного руху, Аразі в своїх переджовніневих оповіданнях зображує боротьбу селянської бідноти проти куркульства. Після Жовтня Аразі дає окремі картини радянської дійсності.

Серед прозаїків, які виросли в радянських умовах, Мкртич Армен є найбільш плодотворний письменник. Він почав свої оповідання з опису життя комсомольців. Його остання робота „Скаут № 89“ з життя ко-

лишніх сиріт, жертв імпералістичної війни становить доробок значної цінності.

Найбільш відстала дільниця вірменської літератури — драматургія. Порівнюючи невелике число письменників віддає свої сили драматургі. За 13 років у Вірменії з'явилися такі драматичні твори: Шірманзаде „Кук органа“, С. Багдасарян — „Кривава пустиня“, Демірчан — „Відважний Назар“ і „Фосфоричне саживо“, В. Вагаршян — „Нафта“ і „В кільці“, В. Тотовенц — „Баку — Лондон“, Тигран Ахумян — „На світанку“ і „Ворог“.

Всі згадані драматичні твори різного часу виставляли театри Вірменії. П'єси заслуженого артиста державного театру Вірменії Джанана „Шахнаме“ дано третю премію на всесоюзному конкурсі.

Постанова ЦК ВКП(б) від 23 квітня стала могутнім стимулом в розвитку художньої культури Вірменії. Література Вірменії за останні два роки збагатилася рядом нових творів. Значно піднісся ідейний і художній рівень літератури. Безпринципна групування, яка довгий час впливала на життя і діяльність літературної організації Вірменії, одержала нищівну відсіч.

Літературні сили Вірменії після з'їзду письменників Вірменії та Всесоюзного, ще тісніше згуртувавшись під ідейним прапором комуністичної партії, ідуть до нових досягнень шляхом успішного здійснення грандіозних завдань, поставлених перед літературою всього нашого Союзу великим вождем нашої партії й робітничого класу т. Сталіним.

Пушкін вірменською мовою. Вірменське державне видавництво видає повну збірку творів Пушкіна в новому перекладі Тиграна Акмяна. Вийшов перший том цієї збірки, в якому „Бенкет під час чуми“, „Скупий лицар“, „Моцарт і Сальєрі“ і „Камінний гість“.

КАЛМИКІЯ

Молода художня література Калмикії. Калмикія — автономна соціалістична радянська республіка (столиця м. Еліста) має літературу, що народилася тільки після Жовтня.

До Жовтневої революції калмицька література — це частина ойратської літератури, бо своєї окремої літературної мови на той час не було і такою для калмиків правила ойратська.

Через те, що письменність серед

калмиків була поширена дуже слабо, в Калмикії найбільшого розвитку досягла усна народна творчість. І тут передовсім треба вказати на епічні твори, що досягли найвищого розвитку, порівнюючи з іншими монгольськими племенами, саме у ойратів і калмиків.

Калмицький епос, щодо своєї художньої форми, значно, правда, поступається епосові ойратів північно-західної Монголії. Але все ж калмицький героїчний епос — цикл саг про лицаря Джангаре — є зразок високохудожнього епічного твору. Частину його видано за записом Ліджі Нармаєва, вже після створення нової письменності, сучасною калмицькою літературною мовою, побудованою на основі розмовної мови.

У Калмиків, крім героїчного епосу, багато представлена казкова література.

Калмики, як і взагалі всі монгольські народи, є великі цінителі барвистості мови. Тому широкою популярністю користуються у них приказки, приповідки, а також загадки, яких силу зібрано й видано багатьма виданнями.

Цікаво відзначити, що віршування в калмиків побудоване на алітерації. Кожна поезія або пісня — це кілька чотирьохрядкових віршів, в яких початкові звуки кожного рядка збігаються. На цьому принципі побудована й сучасна революційна пісня та вірші.

Молода художня калмицька література не встигла ще дати значної кількості оригінальних творів. Вона ще значно відстає від темпів соціалістичного будівництва республіки. Проте калмицька література на сьогодні

гідні вже може назвати 8 — 10 імен талановитих письменників, що зросли за останні шістнадцять років.

Умовно, калмицьку літературу можна поділити на два періоди. Перший період характеризується появою таких письменників, як Н. Маджієв, А. Сусєєв, Б. Манджієв, С. Калаяєв і Басанов. Перші твори більшості з цих письменників мали серйозні хибі і були мало конкретні, поверхові, часом неактуальні тощо.

Значне зрушення маємо за останні роки. Про ці зрушення свідчить збірник, виданий сталінградським крайгізом, в якому подані краєві оригінали поезії, прози, драматургії і критики Калмикії.

А незабаром має вийти накладом ГІХЛУ збірник-альманах калмицької літератури. Це збірки перше ознайомлять широкого радянського читача з кращими творами старих і молодих письменників, імена яких характеризують другий період розвитку літератури Калмикії. Найвидатнішими тут є К. Ерендженов, Ц. Леджінов і інші.

Молода художня література Калмикії має ще чимало хиб, недолків і більше ніж будьяка інша потребує до допомоги, досвіду і зв'язку з кваліфікованими письменниками.

Союз письменників Калмикії, що працює під непосредним керівництвом партійного комітету Калмикії, оточений його увагою, наполегливо працює також і над тим, щоб усі ці хибі і недоліки виправити, злікувати їх, а письменники, що творчо неухиально зростають, безумовно сприятимуть швидкому розвитку художньої літератури Калмикії.

ТАДЖИКИСТАН

З здобутків радянської літератури. За основоположника сучасної радянської прози Таджикистану треба вважати Сиреддіна Аїні. Його повість „Одіна“ і перший таджикський роман „Дохунда“, що змальовують життя дехкан при царизмі, громадянську війну і радянську Таджикистану, перекладені на багато мов. У Таджикистані є до 110 письменників. Найталановитіші з них: Гані Абдулла, Дебаті, Джелал Крамі, Рабії, Карілу-Заде, Рахім Джа-

лілі, Муїн-Заде, Рашід Абдулла, Мір-Шакар, Рахімі, Халіді, Дунган, Тагірі, Сарвар, Удуг-Заде, Мірзаєв, Турсун-Заде, Туйгун, Юртаєв і ін.

Поет-колгоспник Рабії у своїх віршах малює життя колгоспників, життя свого мішлага.

У Таджикистані, як і у всіх радянських республіках, молода література здобула свої досягнення через найжорстокішу класову боротьбу. Користаючись з недостатньої письменності і недосвідченості радянської молоді,

класовий ворог шкодив на літературному фронті всіма засобами.

Історична постанова ЦК ВКП(б) від 23 квітня викликала рішучий перелам у таджикській літературі. Більшість старих письменників остаточно перейшла до лав радянських письменників. Почали з'являтися нові твори. Накреслилося значне зрушення на

ділянці драматургії, яка раніше помітно відставала. На першому республіканському конкурсі одержали державні премії п'єси Гані Абдулла „Вахш“, Турсун-Заде „Суд“, Карін-Заде „Бійці“, Саїд Мурадонов „Повстання Васека“, Мухаммедієва „Діль-Навоз“.

РСФРР

Над чим працюють письменники Західного Сибіру. Письменник Ітін закінчує велику книгу нарисів про Арктику. Крім того, Ітін працює над комедією, що відображає кризу буржуазної Європи.

Письменник Коптелов працює над нарисами про події в тваринницького радгоспу і над оповіданнями про колективізацію; готує матеріали для другої частини роману „Велике кочівництво“.

Пушкар'єв закінчив і здав до друку дитячу п'єсу „Загін партизана Ломова“.

Гінцлер працює над дитячими оповіданнями; здав до друку книгу оповідань „По стежках звірів“.

Пет Алексєєв закінчив велику поему про Кузбас—„Інженер“.

Мухачов працює над поемою про громадянську війну в Сибіру.

Невідомі вірші М. Ю. Лермонтова. Невдовзі під час розбирання архіву декабриста І. Д. Якушкіна знайдено невідому досі першу доцензурну редакцію драми М. Ю. Лермонтова „Маскарад“, що далеко цікавіша з художнього боку, ніж друга редакція „Маскараду“. В першій редакції є 400 нових віршів.

Нові книги про Горького.— Літературознавець І. Груздев виготовив перший том монографії „Горький та його час“.

Книга охоплює 1870—1890 рр. Життя і літературна праця М. Горького подається в щільному зв'язку з основними економічними явищами епохи. Широко показано також побутову картину епохи й життя провінціального міста, обласну та столичну пресу, літературні відносини,

соціальний побут (босаяцтво, міщанство, студентство, буржуазна інтелігенція тощо). Кілька розділів присвячено історії художньої і публіцистичної роботи М. Горького в області преси, роботи, досі мало висвітленої і дослідженої. Книгу в значній частині побудовано на нових матеріалах і документах, а також на джерелах, до цього часу не використаних: газетній пресі, краєзнавчих матеріалах тощо.

За своїм жанром книга є історико-художнє дослідження, що наближається до біографічного роману.

Літературознавець С. Балухатий виготовував широкий бібліографічний довідник по Горькому, що дає свого роду фактичний кістяк його літературної і громадської біографії. В довідникові з вичерпливою повнотою зареєстровано всі художні твори Горького, його статті, нариси, фелетони, доповіді, промови, автобіографічні праці його, опубліковані в пресі листи, різні редакторські роботи, анкети тощо. Довідник охоплює період 1892—1932 рр. Випускає довідник видавництво „Академія“.

У видавництві ГИХЛ вийшла в світ книга „Критика про М. Горького“, що становить бібліографію статей і книг, які вийшли з 1893 по 1932 рік і присвячені Горькому.

Крім точних бібліографічних вказівок, при кожному посиланні є докладна анотація, в якій подається тематика статті і книги. Це уточнює і конкретизує теми статей і дає можливість пізнати їх зміст не звертаючись непосредньо до першоджерел.

До бібліографічного покажчика заведено також всю мемуарну літературу про Горького і все досі неопубліковане листування його.

За даними покажника, за 30 років про Горького було надруковано до

- В українському перекладі цей роман вийшов 1933 року у в-ві „Радянська Література“

7000 газетних і журнальних статтів і книг.

Додатком до книги подано хронологичний показчик художніх і публіцистичних творів Горького і головніших фактів його біографії, висвітлених критикою і мемуаристами в пресі.

Видавництво чужоземних робітників у СРСР останнім часом випустило ряд нових творів революційних письменників капіталістичних країн. Найвидатніший з них:

„Іспит“ Вілла Бределя. У своєму новому романі відомий німецький революційний письменник Бредель змальовує життя в концентраційному таборі гітлерівської Німеччини, оповідає про жах фашистських катівень.

„Під перехрестным вогнем“ Густава Реглера. Роман присвячено боротьбі революційних робітників проти фашистського режиму. Для роману розгортається в Саарській області.

Історія Татарстана. У соціально-економічному видавництві

(Москва) вийшов перший том — „Истории Татарии в документах и материалах“. Це — велика праця, в якій с тематизовано документи, що висвітлюють історію Татарстана від стародавніх часів до епохи р форми 60-х років. Значна частина документів публікується вперше.

Книжкові новини. У видавництві художньої літератури (Москва) вийшов у перекладі Н. Вольпіної новий роман Генріха Манна „Серйозне життя“. Автор подає яскраву картину звичаїв сучасного буржуазного суспільства.

В цьому ж видавництві вийшов марі-луговою мовою збірник віршів молодого марійського поета Яниша Ялкайна — „Країна моя“.

15.608 назв. За даними обліково-статистичної управи Держплану РСФРР, за перші шість місяців 1934 року видавництвами РСФРР випущено в світ 15.608 назв, себто на 378 більше, ніж у першому півріччі минулого року.

ЗА КОРДОНОМ

АВСТРІЯ

Переслідування революційної літератури. Усім книгарням заборонено продавати теоретичні праці з марксизму і історії робітничого руху. Серед заборонених книг „Капітал“ Карла Маркса, „Життя Карла Маркса“ — Мерінга і „Історія робітничого руху в Англії“ Ласалля. Заборонено також продавати ряд романів радянських і аме-

риканських революційних письменників.

За продаж заборонених книг багато власників книгарень заарештовано і оштрафовано. Уніфіковано соціал-демократичну книгарню: 63 тисячі томів на склепі книгарні конфісковано і знищено. Замість конфіскованих книг книгарню поповнено клерикальною літературою.

АМЕРИКА

Мітинг пам'яті тов. Кірова. Наприкінці грудня м. р. в Нью-Йорку відбувся п'ятитисячний мітинг пам'яті тов. Кірова, організований Товариством друзів Радянського Союзу.

Мітинг надіслав таку телеграму голові Центрального виконавчого комітету СРСР тов. Калініну: „П'ять тисяч американських друзів СРСР, зібравшись в Нью-Йорку на мітинг пам'яті тов. Кірова, висловлюють своє обурення діями підлих ворогів

СРСР, які вбили одного з керівників СРСР, і заявляють про свою незламну рішучість обороняти радянський Союз і підтримувати зусилля, спрямовані до знищення всіх білогвардійських елементів“.

З промовами на мітингові виступали Гете-ей — редактор газети — „Daily Worker“, Голдфренк — секретар Товариства друзів СРСР, а також представник „Ліги боротьби за права негрів“.

Асоціація наукових письменників. Наприкінці минулого року в Клізленді відбувся з'їзд Американського хемічного тозариства. На цьому з'їзді засновано асоціацію наукових письменників, що складатиметься з тих працівників преси, які працюють здебільша у наукових відділах газет і журналів.

Задання асоціації — „поширювати точне наукове знання шляхом преси і в співробітництві з науковими організаціями та окремими ученими“.

Членами фундаторами Асоціації є наукові редактори головних пресових агентств та газетних синдикатів і великих капіталістичних газет.

Ювілей української газети в Нью-Йорку. Дня 31 січня ц. р. „Українські Щоденні Вісті“ — орган українських робітників у Сполучених Штатах, що виходить, як щоденна газета в Нью-Йорку, — святкував XV роковини свого існування. Для української працюючої імміграції в Америці, як і для революційного руху в цій країні взагалі, п'ятнадцяті роковини щоденної газети, яка переступила усі труднощі, усі перешкоди, які тільки газета революційних робітників зустрічає в своєму житті в капіталістичній країні, — це знаменна дата.

Наприкінці 1919 і на початку 1920 р. у Сполучених Державах шалів нечуваний до того часу терор проти робітничого руху. Вононь терору в той час був скерований проти молоді ще, шойно зорганізованої комуністичної партії. Так званий в Америці Департамент Справедливості (Department of justice) на чолі з секретарем Пальмером, громив робітничі організації, інститутції, видавництва. Все те, що мало бодій наймніші ознаки радикалізму, підлягало репресіям і знищенню. Робітничий рух жорстко був придушений. Робітничі видавництва закрито.

В той час Українська федерація комуністичної праці видавала газету під назвою „Робітник“, як офіційний орган партії українською мовою. „Робітник“, як і інші партійні органи підпадав репресіям, а згодом і остаточно був розгромлений агентами поліції. Сталося це на початку січня. При кінці січня 1920 р., у відповідь на пальмеровський шал,

українські робітники нелегально зорганізувалися й випустили перше число своєї щоденної газети „Українські Щоденні Вісті“.

Поява робітничої щоденної робітничої газети в час шаленої реакції з одного боку внесла була змішання серед ворожого табору, а з другого справила дуже добре враження на широкі маси, бо вони бачили, що революційного руху пальмерщина не розбіє.

1923 року в листопаді видавництво газети робить ще один крок уперед. До того часу газета виходила шість разів на тиждень. З 25 листопада того ж року почато видавання і в неділю, тобто газета почала виходити щодня, включно і неділю, при чому недільне видання в значно збільшеному обсягові (на 8—10 стор.). Від того часу і дотепер газета виходить без найменшої перерви, поборюючи усі труднощі.

З 1932 року запроваджено англійську сторінку в недільному числі для молоді.

„Українські Щоденні Вісті“ весь час стояли і стоять на лінії революційного руху і фактично є органом комуністичної партії.

Газета на імміграції постійно провадить боротьбу з українською конгресовою революцією усіх видів і формаций. Завжди вороже ставилася до будь-яких національних ухилів, без хитань поборювала виниченківщину, васильківщину, шумськїзм, скрипниківщину, як рівно ж і кривала різних агентів класового ворога.

Вступаючи в шістнадцятий рік свого існування „Українські Щоденні Вісті“ мають прекрасну перспективу попри економічні труднощі, спричинені кризою і великим безробіттям.

Змагання театральних гуртків в Чикаго. З ініціативи Л.ги Робітничих театрів наприкінці м. р. в Чикаго відбулися театральні змагання театральних гуртків. В змаганні взяло участь вісім гуртків.

Перше місце і визнання здобув Український Робітничий Театральний Гурток за добру п'єсу, мистецьке виконання, художнє оформлення, а також за добру організованість гуртка.

В змаганнях брали участь такі гуртки: „Нечур Френдс“, Сині Блузи“, російські, єврейські, негрські та ла-

бораторний театр і український. Український театральний гурток показав новонаписану п'єсу Й. Ярушевського „Збути горожанин": Тема п'єси — життя бідробітних у капіталістичних країнах.

Після змагань відбулась дводенна конференція з участю делегатів чикагських, дітройтських, мільвокських, а Лос-Анджелос та інших.

На конференції широко обговорювано значення та організацію театральних гуртків, їх завдання в робітничому русі сьогодні. Підкреслювано одні стайно, що театральні гуртки повинні бути пропагаторами і організаторами робітничих мас. Бгато уваги було приділено репер-

туарові для гуртків. Старий репертуар, неспівзвучний нашій епосі і що не становить ні з якого погляду цінності для робітничих мас, мусить бути вкинтий, його мусить заступити новий репертуар, що цілком відповідає інтересам робітничого класу.

На конференції ухвалено організувати групу письменників, що мають писати нові пролетарські п'єси, мініатюри тощо для вистав театральних груп.

Ухвалено також організувати бюро, що перекладатиме п'єси на різні мови.

Наступне змагання призначено на квітень 1935 року.

АНГЛІЯ

Збори присвячені з'їздові письменників. На прикінці м. р. в Лондоні в товаристві культурного зв'язку з СРСР відбулися збори, присвячені з'їздові радянських письменників. На зборах виступили учасники з'їзду німецький письменник Ернст Толлер і англійська письменниця Вільямс Елліс.

Толлер підкреслив, що письменники СРСР не знають жодних утисків і що атмосфера духовної волі в Радянському Союзі становить контраст з атмосферою фашистських країн. В країнах фашизму, заявив Толлер, тим, хто любить духовну волю, доводиться бути у вигнанні. Толлер розповідав про свої подорожі по СРСР, під час яких він спостерігав величезні досягнення СРСР в різних галузях.

Письменниця Вільямс Елліс переказала зміст доповіді Горького на з'їзді, спинившись особливо на його вказівках у питанні допомоги молодим авторам.

„Гумор за сто років". У лондонському видавництві „Гатчінсон" за редакцією відомого англійського письменника П. Вудгавза вийшла антологія „Гумор за сто років".

Антологія, що має понад тисячу сторінок, містить сімдесят п'ять оповідань шотидесяти письменників (Гові, Баррі Пейн, Жером К. Жером, Оскар Уайльд, Джекобс, Велз, Стефан Лок і інші).

Успіх книг про СРСР. Лондонське видавництво „Віктор Гол-

лданд" розпочало видання серії книг про Радянський Союз, написаних радянськими ж авторами. Вже вийшли з друку книги Янсон про зовнішню торгівлю, Ноделя — про торгівлю і постачання, Семашко — про охорону здоров'я і Мартова — про радянський театр.

Перші чотири томи цієї серії, що оце вийшли в світ під загальною серійною назвою „Нова радянська бібліотека", мають вельми задовільні а часом повні захвату відгуки.

Так газета „Manchester Evening News" пише: „В цій бібліотеці в томикові, що коштує 3 шілінга 6 пенсів і 5 шілінгів, вкрито дійсно факти досягнень, створення нових галузей промисловості, нових ідей, нових людей. Я маю сміливість гадати, що в цих безсторонніх аналах ви будете багато дечим захоплені, хоч би навіть тою мужністю, що зуміла подолати нещасття і голодування, громадянську війну й епідемію".

В газеті „Manchester Guardian" відомий публіцист Гарольд Ласкі пише: „Це — перші чотири томи з 3-го тону цієї серії книг, в яких група російських фахівців подає опис керівних установ Радянського Союзу для англійських читачів. Задум прекрасний! Бож, не зважаючи на наявну величезну літературу про Росію, важко знайти будь-де задовільний опис існуючих установ... Згладяні серія в значній мірі намагається виправити цей дефект. Серію дуже добре задумано... Перший випуск цікавий. В ці-

тому всі випуски дадуть картину, що заслуговує на широку увагу, бо це буде найкоротше відбиття радянських методів роботи, яке тільки є англійською мовою".

В газеті „Glasgo Herald“ читаємо: „Нова радянська бібліотека“, коли вийдуть її 13 томів, запланованих видавництвом, обіцяє бути широким оглядом життя Радянської країни з усіх її економічних, соціологічних і культурних боків. Чотири томи, що вийшли — добрий початок для такого великого заходу... Том 1 „Постачання і торгівля в СРСР“ Ноделя і том 2 — „Зовнішня торгівля в СРСР“ Янсона подають прекрасний опис механізму, за допомогою якого відбувається перетворення Росії з майже виключно аграрної країни на індустріальну.

Том 3 — „Радянський театр“ П. А. Маркова оповідає про радянський досвід в області культури і показує перехід від буржуазного репертуару, єдиними темами якого були любов і ревність, до радянського репертуару, що ураховує нові суспільні взаємовідносини й проблеми, висунуті новим ладом. Цей том, що часом ро криває (для чужоземця) дивовижну боротьбу тенісний в сучасному російському театрі, заслуговує на особливу похвалу як з боку тексту, так і фото, що ілюструють його“.

Криза у видавничій і книготорговельній справі.

Книжковий ринок у капіталістичних країнах на сьогодні переживає значну кризу, що день у день поглиблюється, зростає поряд з загальною економічною кризою цих країн.

Ані численність людності, ані загальна письменність, ані високорозвинена технічна база друку не рятує капіталістичні країни, в тому числі і Англію, від видавничої і книготорговельної кризи. Це красномовство джують звіти видавництва, книготорговельних підприємств.

Недавно кол. секретар асоціації книготоргівців Великобританії і Ірландії Медженс подав цікаву загальну характеристику видавничої й книготорговельної справи в Англії.

Подаємо абзац з його характеристики, що яскраво промовляє за стан видавничої й книготорговельної справи в Англії.

„Англійська книготоргівля переживає критичний час. Як і в інших галузях торгівлі, тепершня криза полягає в тому, що публіка скоротила свої видатки на купівлю книг. Застій такий великий і неперушний, що жодне підприємство і жоден службовець не мають певності в наступному дні. Ряд фірм об'єднуються, інші просто ліквідуються. Значна кількість фірм скоротила свої штати і продовжує їх скорочувати. Робітники, що посадили відповідальні, керівні посади в книготоргівлі, змушені користуватися з підтримки благодійних організацій“.

ЕСПАНИЯ

Відгуки на з'їзд письменників СРСР. Еспанська газета „Heraldo de Madrid“ („Мадридський вісник“) вмістила дві статті письменниці Марії Терези Леон про з'їзд радянських письменників.

Переказуючи слова Горького про велике поширення книги в СРСР після жовтневого перевороту, Леон пише:

„Коли у нас, в еспанців, книга поширюється в кількох тисячах або навіть у сотнях примірників, то ми це вважаємо за успіх. В СРСР книга поширюється в сотнях тисяч примірників. Почали читати книги і ті мільйони людей, що до Жовтневої революції були неписьменні і не мали поняття про книгу.“

Газета „Luz“ („Промінь“) видрукувала нарис про з'їзд радянських письменників, автором яких є відомий еспанський письменник Рафаель Альберті, що був на з'їзді.

Альберті ділиться своїми враженнями від Радянського Союзу.

„Письменники, інженери, вчені, — пише Альберті, — всі працюють для величчя Країни Рад, і тому відчуваєш пульс культури, луна якого розлягається далеко за межами радянської Росії“.

Альберті висловлює своє захоплення театрами і кіно в Москві. Він присвячує один нарис характеристикі Дзиги Вертова, підкреслюючи високий художній рівень його останнього фільму „Три пісні про Леніна“.

Преса молодого німецького письменника. Європейська антифашистська преса відзначає вихід у світ драми молодого німецького письменника Марселя Фербера „Вбито за спроби втекти“. Фербер відображає з психологічною тонкістю винахідника, німецького єврея, для якого заказані всі шляхи в націонал-фашистській країні.

„Творча дискусія“. Минулого року в Гамбурзі відбувалися надзвичайні збори спілки німецьких артистів. На початку зборів керівник спілки директор театрів вар'єте доктор Лейнер зажадав, щоб усі неарійці покинули збори.

І через те, що присутні неарійці не скорилися спочатку цій вимозі, вони були заарештовані поліцією. Проте усунення неарійців не заспокоїло зборів, і „творча дискусія“ навколо цього питання тривала. Керівники зборів змушені були збори закрити.

„Відродження“ книжкового ринку. Надії на швидке „відродження“ книжкового ринку під егідою фашизму в Німеччині не справдилися. За заявою керівників союзу німецьких видавців і книготорговців, становище книжкової справи 1933 р. і 1934 р. стало ще тяжче. Середньовічний нагніт на літературу „неарійського“ походження, зтоплення книжкового ринку фашистською макулатурою позначилося на різкому зменшенні в самій країні вжитку книги і на експорті німець-

кої друкованої продукції. Довіз літератури з інших країн через те, що з одного боку зменшився вжиток у себе і, з другого, через нечувану фашистську цензуру, зменшився з 98,2% (беручи цифру довозу 1913 р. за 100)—1929 р. до 33,6%—1933 р.

Експорт книг з Німеччини 1933 р. зменшився на 17,8% порівнюючи до 1932 р., імпорт—на 26,6%. Якщо ж зіставити цифри експорту з даними 1929 р., найбільш рекордного після війни, то зменшення становитиме 34,6%, а імпорт за той же час зменшився на 62,5%. Загальні оббіги видавничої справи в Німеччині значно зменшились—з 650 мільйонів марок 1929 р. до 375 мільйонів марок 1933 р.

При загальній кількості людності в Німеччині—60 мільйонів, при загальній письменності, при високорозвиненій матеріальній базі друку випущено 1933 р. друк. одиниць книг менше, аніж попереднього року. Продукція зменшилась проти довоєнного 1913 р. майже на 30%. Асортимент книжкової продукції зазнав значних змін через зменшення літератури, призначеної для практичного оволодіння масами досягнень науки і техніки, і, навпаки, значного збільшення книжкової продукції, скерованої на запаморочення мас, на відвертання їхньої уваги від класової боротьби. Величезних змін зазнала тиражність у зв'язку з різким падінням купівельної спроможності населення. Значно зменшились оббіги книговидавництва і книготорговельних підприємств.

ФРАНЦІЯ

Літературний конкурс. Журнал „Monde“ („Світ“), що виходить за редакцією відомого революційного письменника Анрі Барбюса, оголосив літературний конкурс. Цей конкурс має на меті допомогти вийти молодим авторам, яким буржуазія замикає вихід, на літературне поле, а також сприяти утворенню пролетарської культури.

Вечір присвячений з'їздові радянських письменників. Наприкінці м. р. в Парижі

відбувся організований асоціацією французьких революційних письменників і художників вечір, присвячений першому з'їздові радянських письменників. На вечорі було присутніх понад 4 тисячі чоловіка.

На голову, під гучні оплески, було обрано відомого французького письменника Андре Жіда.

Андре Жід виголосив промову, що справила на присутніх велике враження.

„Буржуазна література, — говорив Андре Жід, — відірвана від дійсності.

Цим пояснюється те, що в ній не знайшли достатнього відображення великі події світової історії. Інша річ казався а література. Літературні твори, народжені життєвою революцією, надихані зовсім новим духом. Чи є небезпека, — казав Андре Жид, — що радянська література також буде відірвана від дійсності? Ні, цієї небезпеки немає, бо нова література неposesедно пов'язана з революцією, від неї походить. Великі твори минулого були перейняті духом безнадійності, гіркоти й суму, бо земля досі була до нього скорботою. Радянська література створює безумовно твори великої радості. Те, що для нас тут є ще утопією, незабаром буде живою реальністю в Радянському Союзі. Там росте нова людина".

Приблизно в такому ж плані говорив і учасник з'їзду радянських письменників Андре Мальро.

„Буржуазна література, — казав Мальро, — вже давно не створює нічого нового, вона втратила типовість. Літературні типи створюються тепер літературою Радянського Союзу, де утворюється нове суспільство, де народжується нова людина. Радянська література знайде новий позитивний тип творця, що зовсім неможливо для літератури буржуазної. Радянська література це може зробити і зробити тому, що в країні соціалізму є справжній герої, що чинять подвиги не в ім'я прибутків, а в інтересах всього людства".

Промови письменників неодноразово уривалися оплесками і викликали в залі велике піднесення.

Учасники з'їзду Ілля Еренбург, французький письменник і критик Познер і голандський письменник Ласт розповіли про виключну увагу, з якою вся радянська країна стежила за з'їздом письменників і про нечуване в буржуазних країнах зростання масової культури в СРСР.

Величезне враження на всіх присутніх справляла поява на трибуні делегатів від робітників металістів, залізничників, будівельників і інших. „В капіталістичному суспільстві, — говорив робітник заводу „Сітроен", — говорив, — ми терпимо не тільки матеріальні утиски. Буржуазія обмежує нас також і в культурних потребах. Що нам дає пануючий клас в

галузі літератури? Порнографічні і поліцейські романи. Хороші книги, справжні твори мистецтва нам зовсім неприступні. Багато робітників з величезними труднощами заробляють на хліб і п'ять з'явлені можливості мріяти про купівлю книжок. Ми прагнемо справжньої культури. Ми стежимо за успіхами наших товаришів у Радянському Союзі і знаємо, що на нас лежить велика відповідальність, що ми мусимо стати керівним класом і що до цього треба готуватися".

Робітник закінчив запрошенням письменників, що зрозуміли безвихідь капіталістичного світу, прийти до них у робітничі квартали, щоб встановити союз робітників розумової і фізичної праці в боротьбі за нове життя і нову культуру.

Цей заклик викликав у залі великий ентузіазм. Вся аудиторія підвелася зі співом „Інтернаціоналу".

Відгуки на з'їзд радянських письменників. Місячник „Revue Vivantes" містить відгук на з'їзд радянських письменників: „В Москві вперше відбувся з'їзд письменників, що мав глибокі наслідки. Ці урочисті збори, в яких брало участь 57 національностей Радянського Союзу, репрезентовані їхніми кращими письменниками, могутньо і водночас зворушливо продемонстрували спільність цілей, переслідуваних всіма народами неосвященої території Союзу. Одночасно ці збори яскраво показали чудовий інтелектуальний розквіт мас, яким допомогла революція. Ствердивши, що цим масам потрібно читати, цей з'їзд також уточнив їхні вимоги. З цих вимог впливає відповідальність кожного письменника, величезне значення якої правильно відзначив Максим Горький. Нового письменника покликано творити в мужніх і простих висловлюваннях реальні образи, що мусять відзеркалювати основні риси нашої епохи. Його покликано також змалювати прийдешнє.

З високою авторитетністю, яка надається його словам, Горький вказав також, що від чину радянських письменників залежить глибоке об'єднання всіх народів Союзу і їхнє злиття через „обопільну популяризацію їхніх власних цивілізацій". З цієї

метою він запропонував утворити в Москві театр народів СРСР, що буде знайомити глядача за допомогою драм і комедій з життям національних республік, з їхнім історич-

ним минулим, героїчним сучасним. У вражаючій промові він закликав письменників молодого покоління підвестись до досконалих форм“.

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА ХАУ.
Ікв. № 219

Державне Видавництво
„Художня Література“

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ
ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКІ ВИДАННЯ

РАДЯНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

— Журнал літератури, мистецтва й критики —

Орган Спілки радянських письменників України
ЖУРНАЛ ВИХОДИТЬ 12 РАЗІВ НА РІК ОКРЕМИМИ КНИЖКАМИ

Умови передплати: на рік—18 крб., на 6 міс.—9 крб., на 3 міс.—4 крб. 50 коп.

ЩОМІСЯЧНИЙ ЖУРНАЛ

ЧЕРВОНИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ містить кращі зразки художньо-літературної творчості письменників України, братніх республік Союзу та закордонних революційних і пролетарських письменників

Умови передплати: на рік—18 крб., на 6 міс.—9 крб., на 3 міс.—4 крб. 50 коп.

СОВЕТСКАЯ ЛИТЕРАТУРА

ЩОМІСЯЧНИЙ ЖУРНАЛ
РОСІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Орган Спілки радянських письменників України

ЖУРНАЛ містить романи, повісті, оповідання, нариси, розраховані на робітничий актив та працю інтелігенцію

Умови передплати: на рік—18 крб., на 6 міс.—9 крб., на 3 міс.—4 крб. 50 коп.

ЗА МАРКСОЛЕНІНСЬКУ КРИТИКУ

— ЩОМІСЯЧНИЙ ЖУРНАЛ —

висвітлює проблеми марксоленінської критики, питання нацкультбудівництва, літературно-мистецької політики та літературознавства, питання теорії й практики книжної справи, містить огляди книжкової продукції, регулярні огляди журналів тощо.

Умови передплати: на рік—18 крб., на 6 міс.—9 крб., на 3 міс.—4 крб. 50 коп.

Передплату здавати поштовим філіям, газзідділам та листоношам Союздруку
Уповн. КОГИЗ і БІБКОЛЕКТОРАМ НКО — ВУРПС

ПОСПИШІТЬ забезпечити себе літ.-художніми і мистецькими журналами.

Здавайте передплату на весь рік, що гарантуватиме своєчасне одержання журналів

